

A NYILVÁNOSSÁGHOZ KÖZVETÍTÉSI JOG UNIÓS BÍRÓI GYAKORLATA – MEGOLDÁSOK ÉS ELLENTMONDÁSOK¹

BEVEZETÉS

A nyilvánosságához közvetítés jogát a technikai fejlődés folyamatosan próbára teszi. A nemzetközi és uniós jogalkotás absztrakt szabályokból szabott ernyőt próbál tartani a sokféle, összetett, folyton megújuló audio és audiovizuális, nyilvánosságához közvetítési célú szolgáltatások fölél,² és ahol kilógni látszik a felhasználást megvalósító szolgáltatás az ernyő alól, vagy oda látszólag egyáltalán be sem suvasztható, az Európai Bíróság próbál előzetes döntésekkel „kormányozni”. Ez folyik több-kevesebb sikerrel 2005 óta,³ azzal, hogy az első értelmező döntés óta nemcsak újabb és újabb előzetes döntések, hanem már több jogalkotási eredmény érinti a szerzői jog által védett tartalom nyilvánosságához közvetítését.⁴

A nyilvánosságához közvetítési joggal viszonylag keveset foglalkozik a hazai szakirodalom. Szerzőtársammal, dr. Grad-Gyenge Anikóval próbáltuk értékelni 2011-ben az akkor rendelkezésre álló, hat előzetes döntésből álló EUB-gyakorlatot, és azóta is szenteltek írásokat a témának, főként egy-egy döntést elemezve.⁵ Egy, a műhelyvitán sikeresen átesett dok-

¹ Az írás egy rövidebb, csak a nyilvánoselőadás-szerű felhasználásokat minősítő bírói gyakorlatot tartalmazó változatát a szerző Kisfaludi András születésnapjára készült kötete tartalmazza.

² A kiinduló nemzetközi és uniós jogforrásokat alább külön rövid szerkezeti egység foglalja össze.

³ C-192/05, ECLI:EU:C:2005:475, Lagardère Active Broadcast (Lagardère).

⁴ A Bizottság 2006/585/EK ajánlása a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetővé tételéről, valamint a digitális megőrzésről, az Európai Parlament és a Tanács 2012/28/EU irányelve az árva művek egyes megengedett felhasználási módjairól, a szerzői és szomszédos jogi védelemben részesülő egyes műveknek és más teljesítményeknek a vakok, látáskárosultak és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek érdekét szolgáló egyes megengedett felhasználási módjairól, a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló, 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: CDSM-irányelv), a műsorszolgáltató szervezetek egyes online közvetítéseire, valamint televíziós és rádiós műsorok továbbközvetítésére alkalmazandó szerzői jogok és szerzői joggal szomszédos jogok gyakorlására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 93/83/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/789 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: SatCab2-irányelv).

⁵ *Ferge Zsigmond*: Médialejátszók és online megosztóplatformok, avagy hogyan értelmezte az Európai Bíróság a nyilvánosságához közvetítés fogalmát a Stichting Brein, szerzői jogok jogosultjainak érdekeit védő alapítvány kontra Jack Frederik Wullems-, Ziggo BV és XS4ALL Internet BV-ügyben hozott ítéleteiben. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 12. (122.) évf. 5. sz., 2017. október, p. 15–46; *Gyenge Anikó, Faludi Gábor*: A nyilvánosságához közvetítési (előadási) jog értelmezése az Európai Bíróság gyakorlatában. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 7. (117.) évf. 1. sz., 2012. február, p. 77–93; *Grad-Gyenge Anikó*: A jogsértéért való felelősség vagy a nyilvánosságához közvetítési jog új határai. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 12. (122.) évf. 5. sz., 2017. október, p. 7–14; *Lábody Péter*:

tori értekezés⁶ az előadóművész megillető nyilvánosságához közvetítési joggal (ezen belül a díjigénnyel) részletesen és megalapozottan foglalkozik. Dr. Ficsor Mihály saját honlapja, a www.copyrightseesaw.net számos saját írását (másod)közli, amelyek éppenséggel a nyilvánosságához közvetítési jog egyes kényes részkérdéseit elemzik. Ez a honlap, pontosabban az ott található tanulmányok adják a nyilvánosságához közvetítési jog egyezményes és uniós szintje és az EUB döntéseinek viszonyáról a legátfogóbb és helytállóan kritikus képet.⁷ Az előzetes döntéseket hüen követi a „Szerzői jog a XXI. században” blog is.⁸ Az SZTNH szerzői jogi tudástára hozzáférést biztosít minden, az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemlében megjelent íráshoz, köztük vannak a külön említettekén kívül a nyilvánosságához közvetítési jogot áttételesen érintő cikkek is.⁹ Olyan munka nem található, amely megkísérelt volna rendet vágni az EUB előzetes döntéseinek a dzsungelében.

Szerzői jogi „user-szabadságok” a globális tartalommosztó platformokon. In *Medias Res*, 2021. 1. sz., p. 102–127; *Lábody Péter*: Az uniós audiovizuális politika és a szerzői jog egyik metszéspontjáról, avagy miért nem érhetők el ugyanazok a televízió-műsorok minden tagállamban? In *Medias Res*, 2019. 2. sz., p. 187–209; *Mezei Péter*: A jogkimerülés intézményének a kialakulása és fejlődése az Európai Unió szerzői jogában. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 10. (110.) évf. 4. sz., 2015. augusztus, p. 38–80; *Mezei Péter*: A linkelés szerzői jogi vonatkozásai – négyzögletes dugó a hatszögletű lyukba? *Infokommunikáció és Jog*, 2015. 61. sz., p. 30–36; *Mezei Péter, Harkai István*: Önszabályozó platformok? Elemzés a végfelhasználói jogok érvényesüléséről a CDSM-irányelv 17. cikkének átültetése fényében. In *Medias Res*, 2022. 1. sz., p. 5–17; *Petrik Bence Ferenc*: Filmspeler döntés: A nyilvánosságához közvetítés jogának értelmezésével lép fel ismét az Európai Unió Bírósága az internetes kalózkodás ellen. *Infokommunikáció és Jog*, 14. évf. 68. sz., 2017, p. 50–53.

⁶ *Békés Gergely*: Az előadóművész személyhez fűződő és vagyoni jogai (kézirat, doktori értekezés, a műhelyvitáról l. <https://copy21.com/2023/03/beszamolo-bekes-gergely-muhelyvitajarol/>).

⁷ Valamennyi írás szerzője dr. Ficsor Mihály: Pl. Comments on Atresmedia – what rights of performers are, or are not, applicable in case of embodiment of phonograms in audiovisual works, 2022-07-07; RAAP: the obvious, the missing, the regrettable and the desirable, 2021-10-01; Comments on the German ”Discussion Draft” for non-transposition of Article 17 of the DSM Directive as adopted, 2020-08-16; Il est plus qu’un bémol; das ist eine völlig andere Music: comments on a resolution adopted by a group of European academics to suggest a special way of implementing Article 17 of the DSM Directive, 2020-03-09; The rights of communication and making available to the public: key issues of implementation and application, 2019-08-02; Tom Kabinet: the question of ”online exhaustion” in the shadow of UsedSoft and VOB and in the light of ReDigi and Allposters, 2019-03-29; Tom Kabinet: there is no ”online exhaustion” of the right of making available to the public even if it is characterized as distribution (as there is no real ”e-lending” either), 2018-08-20; GS Media and Soulier: may the hyperlink conundrum be solved – and the ”new public”, ”specific technical means” and ”restricted access” theories be neutralized – through the application of the implied license doctrine and the innocent infringement defense? 2018-08-04; Svensson: honest attempt at establishing due balance concerning the use of hyperlinks – spoiled by the erroneous ”new public” theory, 2018-07-11; GEMA v. REHA Training and the CJEU’s case law on the right of communication to the public – an opportunity for revision and consolidation, 2018-07-11; Short review of the evolution of the CJEU’s case law on the right of communication to the public: from SGAE – through TvCatchup, Svensson and Bestwater – to GS Media and Soulier, 2018-06-26; l.: www.copyrightseesaw.net.

⁸ <https://copy21.com/>, kezdeményezte: Mezei Péter, további szerzői: Békés Gergely, Fodor Klaudia Franciska, Gubicz Flóra Anna, Gyömbér Béla, Harkai István, Paku Dorottya, Ujhelyi Dávid.

⁹ <https://www.sztnh.gov.hu/hu/szakmai-oldalak/szerzoi-jog/szerzoi-jogi-tudastar/cikkek-tanulmányok>.

A KIINDULÁS

A nyilvánossághoz közvetítés hagyományos eseteiben világosak a szerepek. A sugárzási felhasználást a rádió-, televíziószervezet (médiaszolgáltató) valósítja meg, függetlenül attól, hogy elkerülhetetlenül igénybe vesz technikai közreműködőt (a műsorhordozó jelek közönséghez eljutását biztosító szereplő). Ha – hagyományosan vezeték útján – egy, a műsor sugárzásáért felelős szervezettől különböző műsorterjesztő műsorokat (műsorcsomagokat) tesz a közönség számára hozzáférhetővé a saját nevében, az külön felhasználás, a szerepek tehát jól elkülönülnek. Az más kérdés, hogy e körben egyes álláspontok szerint vitatott lehet, hogyan kell megítélni, ha egy ilyen műsorterjesztés olyan területen történik, ahol az eredeti sugárzás is fogható. Alább látható lesz, hogy ez közömbös a felhasználás megléte szempontjából. Az sem ébreszthet kétséget, ha egy műsor eredeti sugárzása nem földfelszíni, hanem műhold vagy vezeték útján történik.¹⁰ Ezen az értendő, hogy világos, hogy nem a műhold üzemeltetője, a sugárzáshoz használt műholdfelület bérbeadója vagy a vezeték-hálózat tulajdonosa/fenntartója a felhasználó, hanem a műsor összeállításáért felelős (jogi) személy. Annak sem kellene kérdésesnek lennie, ha már a 20. század '30-as éveiben a Kúria számára is egyértelmű volt, hogy ha egy vendéglátó üzlet fenntartója sugárzott műsorokat tesz a jelenlévő vendégei számára hozzáférhetővé, az egy, az eredeti nyilvánossághoz közvetítéstől (sugárzástól) minden szempontból független, új felhasználás.¹¹

A nyilvánossághoz közvetítés mai jogi problematikájának a magvát a közvetítési (hozzáférhetővé tételi) technológia fejlődése és a felhasználás ezzel összefüggő többszereplős volta jelenti. Ebben benne van, hogy a védett tartalom eredeztetése, ezen belül a műsor eredeztetése történhet az interneten, a műsor sugárzása is lehet eleve digitális, a közvetítés egyes lépései, folyamatai internetes platformon is történhetnek, többféle módon terjeszthető a műsor,¹² és az internetes felhasználás (feltöltés és hozzáférhetővé tétel) eleve több sze-

¹⁰ Mihály Ficsor: Guide to the Copyright and related Rights Treaties administered by WIPO and Glossary of Copyright and Related Rights Terms, 2003 (a továbbiakban 2003-as Guide), betűrendes glossary (cable-originated program) és BC-11.9, BC-11bis 13., 16.

¹¹ L. a Kúria bírói gyakorlatát a két világháború között. Kúria 1936. szeptember 8. P. I. 1767/1936. [938. EH]. In: Polgári jogi Határozatok Tára VII. Budapest, M. kir. Igazságügyminiszter, 1937, p. 122, felidézi: *Legeza Dénes István*: „Egyszer mindenkorra és örökáron”. A szerzői jog és fogalomképesége Magyarországon a reformkortól 1952-ig, PHD értekezés: „A Királyi Kúria korábbi döntését folytatva kifejtette, hogy az átvitel ’legkétségbe azáltal fejeződik be, hogy a rádióhullámokat az emberi fül dobhártyáján hangként ható rezgések előidézésére alkalmas készülék felfogja. A műnek e készülék útján való leadása, esetleg nyilvános leadása ellenben a szerzői jog szempontjából már önálló folyamat’. Mindebből az következik, hogy a sugárzás felhasználási mód a rádióstúdió és a rádiókészülék közötti folyamatot, a nyilvános előadás felhasználási mód pedig a rádiókészülék és az emberi dobhártya közötti folyamatot jelenti.” <https://doktori.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/3982/>, p. 176.

¹² Közvetlenül fogható műsorok hagyományos egyidejű, változatlan átvitele vezetéken vagy más technológiával, kódoltan sugárzott műsorok átkódolásával helyi vezetékes hálózaton való átvitele vagy műholdvevő útján való hozzáférhetővé tétele, műsorok közvetlen betáplálása a műsorterjesztőhöz, amely átvízi/közvetíti a műsört a nyilvánosság tagjaihoz.

replőt feltételez. A védett tartalom hozzáférhetővé tehető mindenféle többszörözés nélkül, hiperhivatkozás útján is.¹³ A kérdéseket tovább bonyolítja, hogy – ahogy ezt a következő szerkezeti egység leírja – amit az egyezményes, és az uniós jogi környezet nyilvánossághoz közvetítésnek tekint, annak egyes, tömegesen előforduló eseteit a tagállami jogok nyilvános előadásnak is tekinthetik.¹⁴

A NEMZETKÖZI ÉS UNIÓS JOGI SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET

Az írás érthetőségét biztosítandó, a szakirodalomban említett előzménycikkekben¹⁵ az egyezményes és uniós jogi háttérrel írottakat ez a cikk meg kell, hogy ismételje bizonyos mértékben. Ugyanakkor azóta változott, bővült mind a nemzetközi egyezményes, mind az uniós jogi környezet. Ezek tömör magyarázata nélkülözhetetlen.

Az egyezményes háttér

A szerzői nyilvános előadási jogot „csak” a BUE „egységesíti”,¹⁶ amely a TRIPS-megállapodás közvetítésével¹⁷ válik az Unióban is kötelező joggá függetlenül attól, hogy az egyes uniós tagállamok már jóval az Európai Gazdasági Közösséghez, illetve az Európai Közösséghez, illetve az Európai Unióhoz csatlakozásuk előtt a BUE tagjai voltak.

¹³ *Tóth Péter Benjámin*: Bűnös kapcsolatok? Magyar Jog, 49. évf. 10. sz., 2002, p. 577–591. A cikk már egészen korán, 2002-ben levezeti, hogy ha nem is történik többszörözés a hiperlink elhelyezése esetén, a nyilvánossághoz közvetítés megvalósul(hat). Az EUB jóval későbbi bírói gyakorlata ezt az elvi megközelítést osztja: <https://szakikkadatbazis.hu/doc/6581706>.

¹⁴ 2003-as Guide, BC-11*bis* 12. ... „Finally, as regards the act mentioned in item (iii) – the public communication by loudspeaker or any other analogous instrument transmitting, by signs, sounds or images, the broadcast of the work – its nature is similar to that of public performance, since what is involved is the reception of broadcast works and making them available in the presence of the public or at least in a place open to the public.”

¹⁵ *Gyenge, Faludi*: i. m. (5).

¹⁶ Csak a BUE nyilvános előadási jogi szabályának az alapesetétét nézve: Az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövege (kihirdette az 1975. évi 4. tvr., BUE).

11. Cikk

(1) Színművek, zenés színművek és zeneművek szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyt adjanak: 1. műveik bemutatására és nyilvános előadására, ideértve a bármely módon és eljárással történő bemutatást, előadást; 2. műveik bemutatásának és előadásának bármely eszközzel történő nyilvános közvetítésére.

¹⁷ TRIPS-megállapodás 9. Cikk 1. bekezdés, A szellemi tulajdonjogok kereskedelmi aspektusairól szóló Marrakesh-ben 1994. április 15-én aláírt egyezmény (TRIPS-megállapodás). L. ehhez: A Tanács 1994. december 22-i 94/800/EK határozata a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről.

A BUE ugyancsak tartalmaz közös szabályokat a nyilvánossághoz közvetítési jogról,¹⁸ amelyeket azonban a WIPO-internetegyezmények¹⁹ kibővítenek a magyar jogban lehívásra hozzáférhetővé tétel jogaként törvénybe iktatott kizárólagos vagyoni joggal.

A BUE szabálya rendelkezik a sugárzási jogról mint elsődleges nyilvánossághoz közvetítési jogról [11bis (1) (i)], a sugárzott mű egyidejű változatlan, vezeték útján vagy anélkül történő továbbközvetítéséről vagy tovább sugárzásáról, ha e magatartást az elsődleges sugárzást végző szervezettől eltérő szervezet tanúsítja [11bis (1) (ii)], és a sugárzott mű hangszóró vagy egyéb, annak megfelelő jel-, hang- vagy képközvetítő eszközzel történő nyilvános(sághoz történő) átviteléről [11bis (1) (iii)] mint másodlagos nyilvánossághoz közvetítési jogokról. A másodlagos jelző arra utal, hogy a szóban forgó felhasználás feltétele egy elsődleges sugárzás.

Egyik másodlagos nyilvánossághoz közvetítési fogalom sem kívánja meg azt az engedélyköteles felhasználás előfeltételeként, hogy a magatartás olyan közönséget célozzon meg, amely új az elsődleges nyilvánossághoz közvetítés, azaz a sugárzás közönségéhez képest. A továbbközvetítés/tovább sugárzás akkor új felhasználás, ha azt nem a sugárzást végző szervezet végzi, és független attól, hogy olyan helyen történik-e, ahol az elsődleges sugárzás is fogható. A sugárzott mű hangszóró, képernyő stb. útján történő közvetítése pedig akkor új felhasználás, ha a nyilvánosságnak (a nyilvánosságához) történik, nem pedig akkor, ha olyan nyilvánosságához történik, amely nem tartozik az elsődleges sugárzással elért nyilvánosság

¹⁸ BUE 11bis Cikk

(1) Az irodalmi és művészeti művek szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyt adjanak:

1. műveik sugárzására vagy minden más, jel, hang vagy kép vezeték nélküli közvetítésére alkalmas eszközzel történő nyilvános átvitelére;
2. sugárzott mű mindenfajta, akár vezeték útján történő, akár vezeték nélküli nyilvános átvitelére, ha ezt az átvitelt az eredetihöz képest más szervezet végzi;
3. a sugárzott mű hangszóró vagy egyéb, annak megfelelő jel-, hang- vagy képközvetítő eszközzel történő nyilvános átvitelére.

¹⁹ WIPO-internetegyezmények: a WIPO Copyright Treaty, (WCT), a WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT) és a Beijing Treaty on Audiovisual Performances (BTAP), a WCT-t és as WPPT-t kihirdette a 2004. évi XLIX. törvény a Szellemi Tulajdon Világszervezete 1996. december 20-án, Genfben aláírt Szerzői Jogi Szerződésének, valamint Előadásokról és a Hangfelvételekről szóló Szerződésének kihirdetéséről, a Pekingi, Audiovizuális Előadásokról szóló Egyezmény (BTAP) még nem kihirdetett nemzetközi egyezmény: <https://www.wipo.int/wipolex/en/treaties/textdetails/12213>.

(közönség) körébe.²⁰ Ezek az állítások alátámaszthatók a BUE hatályos magyarázatával,²¹ és ezeket nem cáfolja a BUE egy korábbi magyarázata sem.²²

A 2003-as Guide teljesen világosan kifejti, hogy ami a sugárzott mű továbbközvetítését illeti, „[t]hat is, the decisive criterion is that the communication is *made by an organization other than the original one*. ... There is no basis in the text of the Convention for which it would be justified at all to consider theories according to which ‘any’ such communication only means ‘some,’ in the sense that the quite frequent communications in a ‘direct reception zone’ or ‘service zone’ would not be covered.”²³

Ugyancsak világos a 2003-as Guide alapján, hogy milyen esetekben lehet szó a sugárzott mű hangszóró stb. útján a nyilvánossághoz történő közvetítéséről: „the public communication by loudspeaker or any other analogous instrument transmitting, by signs, sounds or images, the broadcast of the work – its nature is similar to that of public performance, since what is involved is the reception of broadcast works and *making them available in the presence of the public or at least in a place open to the public*”.²⁴ Itt sincs tehát szó arról, hogy a szóban forgó közvetítésnek egy másik, az eredeti sugárzással elért közönségtől különböző közönséghez kellene történnie.

Mivel a magyarázat visszautal a nyilvános előadás nyilvánosság fogalmának magyarázatához, érdemes ezt itt immár magyarra lefordítva felhívni: „Az egyezmény nem határozza meg a ‘nyilvánosság’ fogalmát sem melléknévként, sem főnévként. Az azonban teljesen nyilvánvaló, hogy ami a ‘nyilvános’ jelzöt illeti, az a ‘magán’ jelző ellentéte, és így az, hogy amit nem lehet ‘magánjellegűnek’ minősíteni, azt ‘nyilvánosnak’ kell tekinteni. Ha a ‘nyilvánosság’ főnévként használatos, akkor hasonlóképpen tekinthető a ‘magánkör’ ellentétének; vagyis azoknak az embereknek, akik a felhasználó magánkörén kívül esnek. A ‘nyilvánosság’ jogszabályban vagy bírósági határozatok révén történő meghatározása elvileg az Unió országaira van bízva. A ‘nyilvános’-‘magán’ ellentétről említettek az azonban figyelembe kell

²⁰ Képzelnünk el egy kis lakótelep vagy lakópark közelében elhelyezkedő vendéglátó üzletet, amelyben TV van elhelyezve, és amelyet csak a lakótelep/lakópark lakói látogatnak. Az üzlet előfizetője ugyanolyan műsorokhoz fér hozzá a lakótelepen szolgáltató műsorterjesztő útján, mint a lakópark/lakótelep lakói. Tétélezzük fel, hogy minden lakó és az üzlet fenntartója is azonos műsorokat tud fogni. Ha az lenne az engedélyköteles felhasználás feltétele, hogy más, új közönséget érjen el a felhasználás, akkor a jelen esetben nem lenne szó engedélyköteles felhasználásról, holott ugyanúgy üzleti elhatározás a TV elhelyezése, a műsorterjesztési előfizetés, amellyel a vendéglátó üzlet szolgáltatásainak kelendőségét fokozza az üzlet fenntartója, mintha hozzáférhetővé tenne olyan műsorokat is, amelyekhez a lakók nem férnek hozzá. Sőt, ha feltételezzük, hogy vannak olyan vendégek, akik minden, a vendéglátó üzletben elérhető műsorhoz az otthonukban is hozzáférnek, és vannak olyanok, akik nem, akkor egyenként kellene a szerzői jogi engedélyezés céljából megszerezni azt az információt, amely bizonyítja, hogy a vendég az új közönség tagja-e, vagy sem?

²¹ A 2003-as Guide: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/891/wipo_pub_891.pdf.

²² Guide to the Berne Convention (WIPO Geneva, 1978., az 1978-as Guide): https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/615/wipo_pub_615.pdf.

²³ I. m. (21), BC-11bis.14., és 15.

²⁴ I. m. (21), BC-11bis.12.

venni, és nyilvánvalóan nem szabad mesterségesen és önkényesen szűkíteni a 'nyilvánosság' fogalmának hatályát, és ezen keresztül a jogok körét, ahol a nyilvánosság fogalmának relevanciája van. Mindenesetre úgy tűnik, hogy az uralkodó vélemény az, hogy minden olyan felhasználást és minden olyan cselekményt a nyilvánosság felé irányulónak kell tekinteni, amely túlmutat egy család és annak közeli társadalmi ismerősei körén.²⁵

Ha most el is tekintünk attól, hogy a WIPO szerzői jogi egyezményeinek a fent hivatkozott magyarázata későbbi, mint az első, 1978-as Guide, és már csak emiatt is ezt kell autentikusnak tekinteni, nem áll, hogy a korábbi magyarázat tartalmilag, mondanivalóját tekintve eltérne a 2023-as Guide-tól. Azért kell kitérni az 1978-as Guide-ra, mert az EUB SGAE-döntésében²⁶ állítja fel első alkalommal az 1978-as Guide-ra hivatkozva az új nyilvánosság követelményét, és ez végigkíséri a teljes nyilvánossághoz közvetítési bírói gyakorlatot.²⁷ Amikor az 1978-as Guide felteszi azt a kérdést, hogy vajon a szerző által a sugárzásához adott felhasználási engedély kiterjed-e a sugárzott mű valamennyi felhasználására, nem azt állítja, hogy a másodlagos felhasználásokhoz új nyilvánosságra volna szükség, hogy ez len-

²⁵ I. m. (21), BC-11.4. (fordítás, www.DeepL.com/Translator, felülvizsgálat: Faludi Gábor).

²⁶ ECLI:EU:C:2006:764, C-306/05.

²⁷ SGAE-döntés:

„41. Ugyanis, ahogyan azt a Berni Egyezményhez fűzött útmutató is kifejti, amelyet a WIPO készített – jogi kötelező jelleg nélkül – annak értelmezéséhez, és amely elősegíti az említett egyezmény értelmezését, a szerző, műve sugárzásának engedélyezésével csak a közvetlen felhasználókat veheti figyelembe, vagyis azokat a jelvétele alkalmas készülékek azon birtokosait, akik egyénileg vagy magánéleti, családi körben veszik az adásokat. Ezen útmutató szerint az ilyen adások vétele egy szélesebb hallgatóságnak szánt, és olykor hasznoszerzési cél nélkül, a befogadóközönség egy újabb része hallhatja vagy láthatja a művet, a hangszóró vagy más hasonló eszköz által kibocsátott adás közvetítése már nem csupán annak sugárzásának befogását jelenti, hanem olyan független cselekményt, amellyel a sugárzott művet egy új közönséghez közvetítik. Ahogyan az útmutató is pontosítja, az ilyen nyilvános vétel esetén már felmerül a szerző kizárólagos engedélyezési joga.

42. *Márpedig a szálloda vendégköre ilyen új közönséget alkot.* Lényegében az e vendégkörnek sugárzott művek televíziókészülékeken keresztül történő terjesztése nem pusztán technikai módszere az eredeti adás vétele garantálásának vagy javításának, annak kiterjedési területén belül. Épp ellenkezőleg, a szálloda az az intézmény, amely magatartása következményeinek teljes tudatában, közvetítőként jár el vendégei irányában az oltalom alatt álló művek hozzáférhetővé tételével.

Ugyanis e beavatkozás hiányában vendégei, akik mind az említett területen belül tartózkodnak, különben elvileg nem tudnák a sugárzott művet megtekinteni.” – <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=A75F1A6F9A787998F8B53A16D6A8ECE3?text=&docid=56493&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1446796>.

A megközelítés alapos, többoldalú cáfolatát l. *Ficsor Mihály*: The rights of communication and making available to the public: key issues of implementation and application, 2019-08-02; GEMA v. REHA Training and the CJEU's case law on the right of communication to the public – an opportunity for revision and consolidation 2018-07-11; Short review of the evolution of the CJEU's case law on the right of communication to the public: from SGAE – through TvCatchup, Svensson and Bestwater – to GS Media and Soulier, 2018-06-26; Svensson: honest attempt at establishing due balance concerning the use of hyperlinks – spoiled by the erroneous „new public” theory, 2018-07-11: <http://www.copyrightseesaw.net/en/papers>; *Ficsor Mihály*: Castle built on drifting sand – The “new public” theory about the applicability of the rights of communication and making available to the public and the attempts at correcting it (kézirat, 2023, megjelenésre vár a RIDA c. folyóiratban).

ne a feltétele a felhasználás megvalósulásának. Csupán gyakorlatiasan kívánja alátámasztani, hogy miért új felhasználás a sugárzott mű rendszerint nyereség/bevétel elérését is célzó közvetítése a vendéglátó üzletekben, és más, a nyilvánosság számára hozzáférhető helyen. Nyilvánvaló ugyanis, hogy egy sugárzás engedélyezésekor lehetetlen számba venni a sugárzott mű további, a sugárzást végző rádió-, televíziószervezettől független üzleti döntéseken alapuló felhasználásait, ezekre tehát a sugárzási engedély hatálya nem terjedhet ki.²⁸

A BUE minimumjogainak egy tagállam számos módon felelhet meg. Egyáltalán nem követelmény, hogy jogról-jogra írja át ezeket a belső jogába. A minimumjogok csak a Berni Unióhoz tartozó más államok szerzőit illető jogok, a belső jogra nézve csak közvetett követelményt támasztanak: egy tagállam sem kívánhat kevesebb jogot biztosítani saját szerzőinek, mint amilyeneket a BUE-hez való csatlakozással a külföldiek javára – akár belső jogi rendelkezés nélkül is – biztosít (ezt ma már a TRIPS-megállapodásban részes államok szerzőinek is biztosítva).

Emiatt a BUE-jogok „átültetése” sokféle lehet. Elképzelhető például, hogy egy szerzői jogi szabályozás csak többszörözési és előadási jogot ismer, és az utóbbi alá szubszumálja a nyilvánossághoz közvetítés valamennyi esetét, esetleg csak a lehívásra hozzáférhetővé tételt különböztetik meg mint új, a WIPO-internetegyezményekben,²⁹ Európában pedig az Infosoc-irányelvben szabályozott jogot. Ilyen a francia szerzői jogi szabályozás. Olyan is lehetséges azonban – ilyen a magyar szerzői jog – amely ismeri a vagyoni jogok által fedett felhasználás általános fogalmát [Sztj. 16. § (1) bekezdés] és példálózó felsorolását is (Sztj. 17. §), amelybe külön-külön a jelenlevők számára, a távollevők számára történő érzékelhetővé tétel, és ez utóbbin belül is több eset (kódolt vagy kódolatlan földfelszíni/műholdas, vezeték útján eredeztetett sugárzás, és egyéb nyilvánossághoz közvetítés, amelynek egyik esete a lehívásra hozzáférhetővé tétel) is beletartozik (Sztj. 26–27. §). És emellett áll fenn a nyilvános előadás joga, amelybe beletartozik a BUE 11*bis* (1) *(iii)* pont szerinti „nyilvánossághoz közvetítés” is.

²⁸ I. m. (22), 11.*bis*.11. és 12.

„Finally, the third case dealt with in this paragraph is that in which the work which has been broadcast is publicly communicated e.g., by loudspeaker or otherwise, to the public. This case is becoming more common. In places where people gather (cafés, restaurants, tea-rooms, hotels, large shops, trains, aircraft, etc.) the practice is growing of providing broadcast programmes. There is also an increasing use of copyrightworks for advertising purposes in public places. The question is whether the licence given by the author to the broadcasting station covers, in addition, all the use made of the broadcast, which may or may not be for commercial ends. The Convention’s answer is ‘no’. Just as, in the case of a relay of a broadcast by wire, an additional audience is created [para-graph (1) *(ii)*], so, in this case too, the work is made perceptible to listeners (and perhaps viewers) other than those contemplated by the author when his permission was given. Although, by definition, the number of people receiving a broadcast cannot be ascertained with any certainty, the author thinks of his licence to broadcast as covering only the direct audience receiving the signal within the family circle. Once this reception is done in order to entertain a wider circle, often for profit, an additional section of the public is enabled to enjoy the work and it ceases to be merely a matter of broadcasting. The author is given control over this new public performance of his work.”

²⁹ WCT 8. Cikk, WPPT 10. és 14. Cikk, BAPT 10 és 11. Cikk.

Az uniós jogi háttér

A szerzői vagyoni jogra nézve az Infosoc-irányelv³⁰ idevonatkozó preambulumbekzdése a következőképpen rendelkezik:

„(23) Ennek az irányelvnek harmonizálnia kell a szerzők nyilvánosságához közvetítéshez való jogát. Ezt a jogot olyan tágan kell értelmezni, hogy lefedjen minden olyan nyilvánosságához közvetítést, amikor a nyilvánosság nincs jelen a közvetítés kiindulópontjául szolgáló helyszínen. Ez a jog magában kell, hogy foglalja a művek bármilyen vezetékes vagy vezeték nélküli közvetítését, illetve továbbközvetítését, ideértve a sugárzást is. E jog más cselekményekre nem vonatkozik.”

A dőlt betűvel jelzett szövegrészből nyilvánvalónak látszik, hogy a magyar jogban a jelen levő közönség számára érzékelhetővé tételben meghatározható szerzői nyilvános előadási jogot az Infosoc-irányelv nem egységesíti.

Az uniós szerzői jog nagykommentárja³¹ jövőbe tekintő fejezete (XII. Outlook) felsorolja a már elért harmonizációs teljesítmények hibáit, amelyek részben kisebb-nagyobb hiányok. Ezek közé tartozónak tekintik a szerzők a mű jelen levő közönség számára történő érzékelhetővé tétele szerzői vagyoni jogának közelítését. Ezt a hiányt az uniós jogalkotó azóta sem pótolta.

A szomszédos jogi jogosultak azon vagyoni jogát, amely a szerzői nyilvános előadási jognak felel meg, a 2006/116/EK irányelv (ebből a szempontból e cikkben helyes szomszédos jogi irányelvnek hívni) viszont harmonizálja. Ez a jog pedig a 8. cikkben szabályozott, a kereskedelmi célból forgalomba hozott hangfelvételek nyilvánosságához közvetítése esetére fennálló díjigény. A nyilvánosságához közvetítésbe mind a távol levő, mind a jelen levő közönség számára történő „anyagtalan”, tehát a műpéldány másolatot nem igénylő hozzáférhetővé tétele beletartozik,³² kivéve a lehívásra hozzáférhetővé tételt, amelyre kizárólagos engedélyezési jog áll fenn az Infosoc-irányelv 4. cikke alapján. Ez – a magyar jog szerinti – „nyilvános előadást” is magában foglaló nyilvánosságához közvetítési díjigény a Római Egyezmény³³ és

³⁰ Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv.

³¹ Michel M. Walter, Silke von Lewinsky: European Copyright Law – A commentary. Oxford University Press, 2010. (11.3.24., p. 981, 16.0148., 1523.).

³² „A tagállamok biztosítják azt a jogot, amelynek célja, hogy a felhasználó egy egyszeri méltányos díjat fizessen a hangfelvétel kereskedelmi célú nyilvánosságra hozatala, illetve e hangfelvétel példányának vezeték nélküli sugárzása vagy egyéb módon a nyilvánosságához közvetítése esetén, valamint hogy ezen díjat az érintett előadóművészek és hangfelvétel-előállítók között felosszák. Az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók közötti megállapodás hiányában a tagállamok meghatározhatják a feltételeket, amelyek alapján közöttük a díj felosztásra kerül”, vö.: Walter, von Lewinsky: i. m. (31), (11.3.24., p. 981.). (3) A tagállamok a műsorsugárzó szervezetek számára kizárólagos jogot biztosítanak sugárzott műsoraik vezeték nélküli sugárzásának, illetve nyilvánosságához közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, amennyiben e közvetítés olyan helyiségben történik, amely belépti díj ellenében hozzáférhető a nyilvánosság számára.

³³ Az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló, 1961-ben, Rómában létrejött nemzetközi egyezmény (kihirdette az 1998. évi XLIV. törvény) 12. Cikk.

a TRIPS-megállapodás³⁴ rendelkezésein alapul. Ezekben az egyezményekben még csak a hangfelvételnél vagy másolatának a közvetlen nyilvánossághoz közvetítése a díjigényt meg-alapozó cselekmény. A WPPT és a BAPT ezt az igényt kiterjeszti a közvetett, tehát a másolat rögzítésének/másolatának nyilvánosságához közvetítésére is.

A lehívásra hozzáférhetővé tétel szempontjából nem minősül felhasználásnak a hírközlési infrastruktúra biztosítása,³⁵ és e felhasználáshoz az EU-ban sajátos, a műszakilag szükséges, átmeneti, és önálló gazdasági jelentőséggel nem bíró, jogszerű felhasználáshoz vagy hálózati átvitelhez szükséges többszörözést lefedő kivétel³⁶ is kapcsolódik. Ez kiterjed pl. a böngészésre.³⁷ A lehívásra hozzáférhetővé tételhez kapcsolódó, illetve nélkülözhetetlen, ún. közvetítőszolgáltatásokat nyújtó szolgáltatók felelőssége az eltiltásra korlátozott, amíg tudomást nem szereznek arról, hogy jogsértő magatartásban működnek közre. (Az eltiltás is megelőzhető a megfelelő jogosulti értesítést követő eltávolítással.)³⁸

A nemzetközi egyezményes és uniós jogi háttér kibővülése

A nyilvánossághoz közvetítés egyezményes és uniós jogi környezete mind a műsorok hozzáférhetővé tételére, mind a lehívásra hozzáférhetővé tételre nézve a 2011-es, fenti, szükségképpen részben felidézett leíráshoz³⁹ képest kibővült.

A nemzetközi egyezmények köre kibővült a BTAP-vel.⁴⁰ A web 2.0 nyomán tömegesen elterjedt felhasználói tartalmat a nyilvánosság számára lehívásra hozzáférhetővé tételben aktívan közreműködő, a pusztán tárhelyszolgáltatáson túlnyúló tartalommegosztó platformok jogállását az EU szabályozta, sajátosan csökkentett felelősséggel nyilvánosságához közvetítő felhasználóvá minősítve e platformokat.⁴¹ Az olyan műsorterjesztést, amelynek első lépéseként az elsődleges felhasználó sugárzás „gyanánt” csak a műsorterjesztő számára teszi hozzáférhetővé a műsort (point to point), majd a műsorterjesztő teszi ezt csak elérhetővé a közönség (az előfizetők) számára, új fogalommal határozta meg. Ez a közvetlen betáplálás. Ezt a fogalmat a nyilvánosságához közvetítés fogalma alá szubszumálta, és megállapította,

³⁴ 2. és 14. Cikk, a védelem nem haladja meg a Római Egyezmény által nyújtott védelem szintjét.

³⁵ WCT 8. Cikkhez fűzött közös nyilatkozat, Infosoc-irányelv 27-es preambulumbekzdés: A közvetítést lehetővé tevő, illetve azt megvalósító fizikai eszközök rendelkezésre bocsátása önmagában nem minősül az ezen irányelv értelmében vett közvetítésnek.

³⁶ Infosoc-irányelv 5. Cikk (1) bekezdés, Sztj. 35. § (6) bekezdés.

³⁷ ECLI:EU: C:2014:1195, C-360/13. a Public Relations Consultants Association Ltd és a Newspaper Licensing Agency Ltd és társai ügyében hozott döntés rendelkező része.

³⁸ Jelenleg a 2000/31/EK irányelvet átültető 2001. évi CVIII. tv. (Elker tv.) 2. § l), 7–12. §, 13. §-a az irányadó, e rendelkezések helyett az erre megszabott időponttól (2024. február 17.) kezdve a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) szóló, 2022. október 19-i (EU) 2022/2065 rendelet (a továbbiakban DSA) II. fejezetét kell alkalmazni.

³⁹ Gyenge, Faludi: i. m. (5).

⁴⁰ Hatályba lépett: 2020. április 28., <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/295838>.

⁴¹ CDSM-irányelv 17. Cikk, Sztj-57/A-57/H. §.

hogy a folyamat mindkét szereplője külön-külön engedélyköteles, de egységes nyilvánosságához közvetítést végez.⁴² A hagyományos vezetékes továbbközvetítést technológiasemlegessé bővítette, azzal a két korlátozó feltétellel, hogy a műsor eredetisége, tehát az első felhasználás nem lehet „nyílt” leírásra hozzáférhetővé tétel, és az eredetizető szervezettől különböző más szervezet által végzett továbbközvetítés zárt körben, az előfizetők számára lehet csak elérhető (ellenőrzött környezet).⁴³

AZ EUB ELŐZETES DÖNTÉSEI ÉS CSOPORTOSÍTÁSUK

Meghökkenően magas a témába vágó előzetes döntések száma. Harminckilenc, kifejezetten a nyilvánosságához közvetítési joggal kapcsolatos előzetes döntést hozott az Európai Bíróság a mai napig (2023. július 1.). A hivatkozás⁴⁴ nem pusztán forrásmegjelölés, hanem

⁴² SatCab2-irányelv 2. Cikk 4. pont és 8. Cikk, Szjt 26§ (5a) bekezdés.

⁴³ SatCab2-irányelv 2. Cikk 2. és 3. pont, 4.-7. Cikk.

⁴⁴ Az előzetes döntések időrendi listája a legújabb határozattól az elsőig az érintett felhasználási magatartás megjelölésével:

az ügy cikkben használt elnevezése	Celex-szám	ECLI-szám	a magatartás (felhasználás) fajtája a hazai jog szerinti besorolásnak megfelelően (nyk = nyilvánosságához közvetítés)
Blue Air Aviation	C-775/21	ECLI:EU:C:2023:307	nyilvános előadás
AKM (DTH műholdas programcsomagok)	C-290/21	ECLI:EU:C:2023:424	műsor másodlagos nyk-e
RTL Television	C-716/20	ECLI:EU:C:2022:643	műsor másodlagos nyk-e
BY	C-637/19	ECLI:EU:C:2020:863	nyk általános fogalma
M.I.C.M. (Mircom)	C-597/19	ECLI:EU:C:2021:492	fájlcseré
Lengyelország kontra Parlament és Tanács	C-401/19	ECLI:EU:C:2022:297	CDSM 17. Cikk szűrési szabály értelmezése
VG Bild-Kunst	C-392/19	ECLI:EU:C:2021:181	hiperlink beágyazás útján (hatásos műszaki intézkedést megkerülve)
Recorded Artists Actors Performers (RAAP)	C-265/19	ECLI:EU:C:2020:677	szomszédos jogi nyk-díjigény
Atresmedia	C-147/19	ECLI:EU:C:2020:935	filmbe foglalt hangfelvétel nyk-e
Stim és SAMI	C-753/18	ECLI:EU:C:2020:268	nyk általános fogalma
YouTube/Elsevier	C-682/18	ECLI:EU:C:2021:503	tartalommegosztó platform, és hiperlinkkel operáló fájlcsereplatform magatartása
Spedidam	C-484/18	ECLI:EU:C:2019:970	előadóművész nyk joga
Tom Kabinet	C-263/18	ECLI:EU:C:2019:1111	e-könyv leírásra hozzáférhetővé tétele
Renckhoff	C-161/17	ECLI:EU:C:2018:634	leírásra hozzáférhetővé tétel

egyben be is sorolja a döntéseket aszerint, hogy azok milyen nyilvánossághoz közvetítési

az ügy cikkben használt elnevezése	Celex-szám	ECLI-szám	a magatartás (felhasználás) fajtája a hazai jog szerinti besorolásnak megfelelően (nyk = nyilvánossághoz közvetítés)
VCAST	C-265/16	ECLI:EU:C:2017:913	műsor nyk-e magánmásolás céljára
AKM/Zürs.net	C-138/16	ECLI:EU:C:2017:218	műsor másodlagos nyk-e
VG Rundfunk	C-641/15	ECLI:EU:C:2017:131	RTV szervezet nyk joga
Stichting Brein (Ziggo)	C-610/15	ECLI:EU:C:2017:456	fájlcsere
Stichting Brein (Filmspeler)	C-527/15	ECLI:EU:C:2017:300	hiperlink
Soulier és Doke	C-301/15	ECLI:EU:C:2016:878	nyk engedélyezése kiterjesztett közös jogkezelés útján
ITV Broadcasting (ITV 2)	C-275/15	ECLI:EU:C:2017:144	műsor másodlagos nyk-e
Vereniging Openbare Bibliotheken	C-174/15	ECLI:EU:C:2016:856	e-könyv nyilvános haszonkölcsönbe adása
GS Media	C-160/15	ECLI:EU:C:2016:644	hiperlink
Reha Training	C-117/15	ECLI:EU:C:2016:379	nyilvános előadás
Mc Fadden	C-484/14	C-484/14	wifiszolgáltató felel-e nyk-ért jogsértés esetén
SBS	C-325/14	ECLI:EU:C:2015:764	műsor másodlagos nyk-e
BestWater International GmbH (Bestwater)	C-348/13	ECLI:EU:C:2014:2315	hiperlink framing útján
C More Entertainment	C-279/13	ECLI:EU:C:2015:199	RTV-szervezet nyk joga
Svensson	C-466/12	ECLI:EU:C:2014:76	hiperlink
OSA	C-351/12	ECLI:EU:C:2014:110	nyilvános előadás
ITV Broadcasting (ITV I)	C-607/11	ECLI:EU:C:2013:147	műsor másodlagos nyk-e
Circul Globus București	C-283/10	ECLI:EU:C:2011:772	nyilvános előadás
Phonographic Performance	C-162/10	ECLI:EU:C:2012:141	nyilvános előadás (szomszédos jogi nyk)
SCF	C-135/10	ECLI:EU:C:2012:140	nyilvános előadás (szomszédos jogi nyk)
Airfield és Canal Digitaal (Airfield)	C-431/09	ECLI:EU:C:2011:648	műsor másodlagos nyk-e
Football Association Premier League és társai (Premier League)	C-403/08	ECLI:EU:C:2011:631	nyilvános előadás
Divani Acropolis	C-136/09	ECLI:EU:C:2010:151	nyilvános előadás
SGAE	C-306/05	ECLI:EU:C:2006:764	nyilvános előadás
Lagardère Active Broadcast (Lagardère)	C-192/04	ECLI:EU:C:2005:475	hangfelvétel nyk-e (műholdas sugárzása)

magatartást érintenek.

A felsorolásban nem szerepelnek a kifejezetten jogsértési ügyek, amelyekben arról döntött az Európai Bíróság, hogy a közvetítési láncban szükség szerint részt vevő elektronikus kereskedelmi felelősségkorlátozás alá eső szolgáltató köteles-e a jogsértő személy adatait a jogosultnak megadni, vagy a jogsértő/állítólagosan jogsértő tartalmat szűrni. Egyes, a felsorolásban szereplő döntések foglalkoznak részben ilyen kérdésekkel, azonban az írás nem kifejezetten a közvetítőszolgáltatók felelősségével foglalkozik, hanem azzal, hogy a többszereplős nyilvánosság-hoz közvetítési láncban mely szereplők valósítanak meg nyilvánosság-hoz közvetítést. Ebből persze adódik, hogy ha egy szereplő magatartása nyilvánosság-hoz közvetítésnek minősül, akkor fennáll az engedélykérési kötelezettsége, és ha ennek nem tesz eleget, akkor fennáll elvileg a teljes felelőssége a jogsértésért. Azért csak elvileg – és ez a cikk következtetésének az előre bocsátása – mert vannak olyan felhasználók, amelyek az EUB-gyakorlata alapján csak különböző tudatállapotú feltételek megléte esetén felelnek az engedély nélkül megvalósított felhasználásért. Ez pedig a kizárólagos szerzői engedélyezési/tiltási jog gyökeres átfarmálását jelenti.

A döntések öt csoportba sorolhatók. A tárgyuk

- a nyilvánosság-hoz közvetítés fogalma általában,⁴⁵
- a hazai jogunk szerinti nyilvános előadás (szomszédos jogi jogosultak esetén nyilvánosság-hoz közvetítés),⁴⁶
- műsorok (másodlagos) nyilvánosság-hoz közvetítése,⁴⁷
- lehívásra hozzáférhetővé tétel⁴⁸ vagy
- hiperlink elhelyezése.⁴⁹

A NYILVÁNOSÁGHOZ KÖZVETÍTÉS ÁLTALÁBAN, A FOGALOM HATÁLYA ALÓL KIZÁRT MAGATARTÁSOK

A Stim és Sami-ügyben az alperes bérbeadók rádiókészülékkel felszerelt gépjárműveket kínáltak bérbeadásra, legfeljebb 29 napos időszakra. A szerzői jogi kérdés az ügyben az volt, hogy az alapfelszereltségként rádiókészülékkel felszerelt gépjárművek bérbeadása esetén a bérbeadó végez-e nyilvánosság-hoz közvetítést, tekintettel arra, hogy a gépkocsik bérlői hozzáférhettek a rádióműsorokhoz. A válasz nemleges volt. A rádiókészülékkel felszerelt gépjárművek bérbeadása nem minősül nyilvánosság-hoz közvetítésnek, mert a mű érzékelésére

⁴⁵ STIM és SAMI, BY.

⁴⁶ SGAE, Divani Acropolis, Premier League, SCF, Phonographic Performance, Circul Globus București, OSA, REHA Training, VG Rundfunk, részben Stim és Sami, Atramedia, RAAP, Blue Air Aviation.

⁴⁷ Lagardère, Airfield, ITV I, ITV 2, SBS Belgium, AKM/Zürsnet, VCAST, AKM (DTH műholdas programcsomagok) RTL Television, részben: C More Entertainment.

⁴⁸ Renkhoff, Ziggo, Filmspeler, Soulier és Doke, Vereniging Openbare Bibliotheken, YouTube/Elsevier Spedidam, Tom Kabinet, Mircom, Lengyelország kontra Parlament és Tanács.

⁴⁹ Svensson, Bestwater, GS Media, VG Bild Kunst, részben: C More Entertainment.

alkalmas infrastruktúra/eszközök rendelkezésre bocsátása önmagában nem minősül közvetítésnek, amelyhez akaratlagos olyan beavatkozás lenne szükséges, amelynek az a szándékolt következménye, hogy a közönség tagjai hozzáférhessenek a védett tartalomhoz.⁵⁰ Már itt érdemes megjegyezni, hogy ezzel szemben az a magatartás, amellyel egy szálloda fenntart egy műsorvételre alkalmas berendezést vagy előfizet műsorcsomagra, belső közvetítő hálózatot tart fenn, és vételre alkalmas készülékeket helyez el a szálloda szobáiban, nyilvánosságához közvetítésnek minősül.⁵¹

A svéd By-ügyben az volt a tényállás, hogy egy folyamatban levő per alperese bizonyítékként benyújtott az eljáró bírósághoz a felperes honlapjáról származó egy oldalnyi, szerzői jogi védelem alatt álló fényképet tartalmazó szöveg másolatát a felperes hozzájárulása nélkül. A felperes fellépett szerzői joga megsértése miatt. A periratok a svéd eljárási szabályok alapján nyilvánosak, a bírósághoz benyújtás honlapra feltöltést jelent, a feltöltött periratokhoz – természetesen személyiségi jogot védő kivételekkel – bárki hozzáférhet. A jogi kérdés pusztán annyi volt, hogy szó van-e a jelen esetben nyilvánosságához történő közvetítésről, azaz mit jelent szerzői jogi szempontból a nyilvánosság fogalma, és abba a bíróságok a leírt közjogi hozzáférési szabály fényében beletartoznak-e? Az EUB abból indult ki, hogy a tényállásban nem a feltöltő alperes, hanem a bíróság az, aki hozzáférést enged a védett tartalomhoz a nyilvános dokumentumokhoz való hozzáférésre vonatkozó nemzeti jog által előírt kötelezettség keretei között. Az EUB számára is kötelező alapjogi mérlegelés alapján [Alapjogi Charta 17. Cikk (2) bekezdés vs Charta 47. Cikk – hatékony jogorvoslathoz való jog, információs jog]⁵² a közérdek megelőzi a szellemi tulajdon-jog által védett magánérdeket. Emiatt az EUB szerint a nyilvánosságához közvetítés fogalma nem foglalja magában azt, ha védelem alatt álló művet magánszemélyek közötti bírósági eljárás keretében bizonyítékként nyújtanak be elektronikus úton valamely bírósághoz. A döntés helyes, az indokolása erősen sántít. A helyzet ugyanis az, hogy történik egy olyan magatartás (feltöltés), amelynek nyomán a bíróság honlapján bárki, korlátozás nélkül hozzáfér a védett tartalomhoz úgy, hogy a hozzáférő, távolban levő személy határozhatja meg a hozzáférés helyét és idejét. Ez bizony nyilvánosságához közvetítés, amelyet viszont szabad felhasználásnak kellett és lehetett volna minősíteni. Más szóval a svéd, az iratok nyilvánosságát előíró közjogi szabályt olyan külső korlátnak kellett volna tekinteni, amelyet minden további nélkül olyan szabad felhasználásnak lehet minősíteni, ami aggály nélkül megfelel a szabad felhasználás általános korlátját jelentő háromlépcsős tesztnek. Azt viszont be kell látni, hogy az EUB-t bizonyos fokig kötik a feltett kérdések.

A Circul Globus București-ügyből megtudható, hogy a nyilvánosságához közvetítés joga „kizárólag azon nyilvánosságához közvetítésekre vonatkozik, amelyen a nyilvánosság nincs

⁵⁰ Stim és Sami-döntés, 31–33. bekezdés.

⁵¹ SGAE, Divani Acropolis-döntés, rendelkező rész.

⁵² By-döntés, 30–34. bekezdés.

jelen a közvetítés kiindulópontjával szolgáló helyszínen, kizárva ebből a körből a mű bármely más, a közönség számára nyitva álló helyen közvetlenül – a mű előadásának vagy közvetlen bemutatásának bármely más nyilvános formájában – megvalósuló érzékelhetővé tételét”.⁵³

NYILVÁNOS ELŐADÁSI, HANGFELVÉTEL-ELŐÁLLÍTÓK ÉS ELŐADÓMŰVÉSZEK ESETÉN NYILVÁNOSÁGHOZ KÖZVETÍTÉSI ÜGYEK

Az EUB ellentmondásokkal teli korai bírói gyakorlatát követően⁵⁴ a REHA Training-ügyben foglalta össze a nyilvános előadásnak is megfelelő felhasználással kapcsolatos értelmezéseit. Az egyes határozatok külön-külön elemzése meghaladná az írás kereteit, a problémát kellő részletességgel megvilágítja az előzménycikk.⁵⁵ Az ellentmondó döntéseknek az az egyik fő oka, hogy az EUB, szembesülve a némileg különböző tényállásokkal, arra az álláspontra helyezkedett, hogy ahhoz, hogy megítélhető legyen „*hogyan egy magatartás nyilvánosságához közvetítési cselekménynek minősül-e, több, nem önálló jellegű és egymástól függő kiegészítő szempont alapján egyedi értékelést kell végezni. E szempontokat továbbá egyenként és egymással kölcsönhatásban is alkalmazni kell, mivel különböző konkrét helyzetekben igen változó erősséggel lehetnek jelen.*”⁵⁶ A bármely nyilvánosságához közvetítés értékelésére, tehát nemcsak a nyilvános előadásszerű felhasználásokra irányadó szempontok a következők.

- Szükséges egy közvetítési cselekmény. Ez a felhasználó aktív, szándékos, a következmények tudatában történő beavatkozása a művek hozzáférhetővé tételére (bármilyen technológia segítségével). A művek tényleges érzékelése nem követelmény, csak az, hogy azok érzékelhetővé váljanak.
- A beavatkozásnak olyannak kell lennie, amely a nyilvánosság számára hozzáférést biztosít a védett tartalomhoz. Ez akkor áll fenn, ha a beavatkozás nélkül a nyilvánosság tagjai nem, vagy csak nehézséggel tudnák érzékelni a védett tartalmat.
- A közvetítésnek a nyilvánosságához kell történnie. A nyilvánosságot meghatározatlan, nem kisszámú személy alkotja. E körben figyelembe kell venni mind az egyidejű, mind a szukcesszív nyilvánosságot (pl. szállodai szoba vendégei, e-könyv „kölcsonzése” az olvasói klubban). A meghatározatlan szám olyan személyeket jelent, akik nem tartoznak egy zárt csoporthoz. E fogalomból ki van zárva az olyan, egyébként nem zárt csoporthoz tartozó emberek csoportja, amely túlságosan kicsi (de minimis felhasználás, szám szerinti elhatárolás nélkül).

⁵³ Circus Global Bucuresti döntés rendelkező rész. A hivatalos, hibás fordítást felülvizsgálta: Faludi Gábor („közlés” helyett „közvetítés”).

⁵⁴ SGAE, Divani Acropolis, Premier League, SCF, Phonographic Performance, OSA.

⁵⁵ Gyenge, Faludi: i. m. (5).

⁵⁶ Számos döntésben előkerülő álláspont, amelyek – nyilván a határozatok időrendiségén alapulva – egymásra hivatkoznak. Az idézet éppenséggel a Stim és Sami-döntés 31. bekezdésében található.

- Az új nyilvánosság követelménye akkor áll fenn, ha egy első(dleges) nyilvánosság-hoz közvetítést további (másodlagos közvetítés) követ (pl. TV-műsort a vendéglátó üzletben hozzáférhetővé tesznek, vagy egy sugárzott műsort műsorként más szolgáltatás útján tesznek elérhetővé). A követelményt csak akkor kell figyelembe venni, ha a közvetítések azonos technológiával történnek (pl. sugárzott műsor internet útján való hozzáférhetővé tétele esetében nem kell értékelni, hogy van-e új nyilvánosság). A nyilvánosság akkor új, ha az elsődleges nyilvánossághoz közvetítés engedélyezése során a jogosult nem vette figyelembe a másodlagos, további közvetítésekkel elérhető nyilvánosságot.
- Az, hogy a nyilvánosság tagjainak van-e „befogadóképessége” a védett tartalom érzékelésére, nem fogalmi elem, de – magától értetődően – figyelembe kell benni az engedélyezés fejében járó díj szempontjából. Itt az EUB kiigazította korábbi tévedését. Az SCF-ügyben korábban az volt az EUB álláspontja, hogy egy fogorvosi rendelő betegek nem rendelkeznek befogadóképességgel a védett tartalom érzékelésére, ezért sem valósul meg a nyilvánossághoz közvetítés. Valójában a háttérzene szukcesszív nyilvánosság számára történő érzékelhetővé tételét egy kisméretű orvosi rendelőben minősítette érthetetlenül olyannak az EUB, amely nem valósít meg nyilvánossághoz közvetítést.
- A felhasználás bevételszerző jellege nem fogalmi elem, azonban lényeges az engedélyezés fejében járó díj meghatározása szempontjából. Ez is korrekció, mind az SCF, mind a korábbi SGAE és Premier League-ügyben fogalmi elemként kezelte az EUB a felhasználás bevételszerző jellegét.
- A nyilvánossághoz közvetítés fogalma azonos a szerzői engedélyezési jog és a szomszédos jogi díjigény szempontjából.⁵⁷ Az SCF-döntés még eltérő megközelítést sugallt. Az összefoglalt szempontokat két határozatból, az említett Reha Training⁵⁸ és a nem ebbe az „előadási” kategóriába tartozó Tom Kabinet-döntésből⁵⁹ lehet talán a legátfogóbban megismerni.

Noha az „ösbűn”, az új nyilvánosság követelménye áthatja a döntéseket, azonban szerencsére érdemben helyesek a „nyilvános előadási” döntések, mert csaknem minden esetben megállapította az uniós fórum, hogy a felhasználó új nyilvánosságot céloz meg, illetve ér el. Nem lehet ideértetni a félresikerült SCF-döntést, amely szerint hangfelvétel hallható lejátszása ellenére nem valósul meg kereskedelmi célból kiadott hangfelvétel nyilvánossághoz

⁵⁷ Raha Training-döntés, 31. 34. bekezdés.

⁵⁸ Reha Training-döntés, 35–53. bekezdés.

⁵⁹ Tom Kabinet-döntés, 61–70. bekezdés, különösen 67–69 bekezdés, amelyek a túlságosan kis számú embercsoport értelmezésében ügödöntőek, kimondva, hogy a szukcesszív nyilvánosságot ugyanúgy figyelembe kell venni a nyilvánosság meghatározása során, mint az egymást követő érzékelhetővé tételeket.

közvetítése egy kis, egyszékes fogorvosi rendelőben részben a de minimis szabály, részben a közönség fogékonyságának a hiánya miatt.⁶⁰

- Ha művet, illetve kereskedelmi célból kiadott hangfelvételt egy üzlet vagy kereskedelmi szálláshely (tipikusan: szálloda) vendégei számára – az utóbbi esetben nemcsak a közös helyiségekben, hanem a szobában is – hozzáférhetővé tesz az üzlet üzemeltetője, akkor engedélyköteles nyilvánosságához közvetítést valósít meg. Közömbös az ügy szempontjából, hogy a szálloda egészségügyi szolgáltatást is nyújt-e, és az is közömbös, hogy a nyilvánosság párhuzamos vagy szukcesszív.
- Ha a zene lejátszására is alkalmas berendezés (hangszóró rendszer) üzemben tartása valamely közérdekből kötelező (pl. repülőgép, vonat), az ilyen berendezés felszerelése önmagában még nem alapozza meg a felhasználást (emlékeztetőül: nem így a szállodai szobában a televíziókészülék elhelyezése és összekötése a központi antennával⁶¹), és törvényi vélelem sem segítheti a nyilvános előadás/nyilvánosságához közvetítés megtörténtének a bizonyítását.⁶²

E cikk szerzője szerint enyhén szólva is erősen kétséges, hogy a közös jogkezelési kezelési költségek, amelyeknek indokoltnak kell lenniük a közös jogkezelési törvény alapján, elbírnak-e egy olyan felhasználásellenőrzést, amelynek során a munkatársak valamennyi érintett vonat- és repülőjáraton „próbavásárolnak” azért, hogy a felhasználás bizonyítottan

⁶⁰ Téves volta ellenére kihát a tagállami jogalkalmazásra: „A C-135/10. számú ítélet alkalmazhatósága és értelmezése körében rögzíti a másodfokú bíróság, hogy ... ennek megfelelően rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy az alperes a C-135/10. számú ítéletben szereplő fogorvosi rendelőhöz hasonló. Fontos azonban kiemelni, hogy az alperes által hivatkozott uniós ügy csak és kizárólag a szomszédos jogok tekintetében vizsgálta a nyilvánosságához közvetítést, illetve a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételt, azonban a felperes e körben elállt keresetétől – éppen a C-135/10. számú ítélet szerinti mentesítő körülmények fennálltára tekintettel.” Fővárosi Ítéletábrla Pf. 21.329/2014/4., továbbá: ARTISJUS Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület közleménye az üzletek és egyéb zenefelhasználók számára az irodalmi és zeneművek nem színpadi nyilvános előadásának engedélyezése fejében fizetendő szerzői jogdíjakról és a felhasználás engedélyezésének egyéb feltételeiről, valamint a Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége Közös Jogkezelő Egyesülettel és az Előadóművészi Jogvédő Iroda Egyesülettel egyetértésben a kereskedelmi célból kiadott hangfelvételek vagy arról készült másolatok nyilvánosságához közvetítéséért fizetendő szomszédos jogi jogdíjakról és azok megfizetésének egyéb feltételeiről (K23) 12.3. pont: <https://www.artisjus.hu/wp-content/uploads/2022/12/K23.pdf>.

⁶¹ Divani Acropolis-döntés, rendelkező rész (nem érhető el magyarul): „L'hôtelier, en installant les téléviseurs dans les chambres de son établissement et en les connectant à l'antenne centrale dudit établissement, se livre, de ce seul fait, à un acte de communication au public” „Azzal, hogy a szálloda üzemeltetője televíziókészülékeket helyez el a létesítménye szobáiban, és azokat a létesítmény központi antennájához csatlakoztatja, önmagában e cselekményével ... nyilvánosságához közvetítést valósít meg”. Fordítás: DeepL.com/Translator (free version), felülvizsgálta: Faludi Gábor.

⁶² Blue Air Aviation-döntés, 2. és 3. rendelkező rész: „...nem minősül az e rendelkezések értelmében vett nyilvánosságához közvetítésnek valamely hangberendezésnek és adott esetben háttérzene sugárzását lehetővé tévő szoftvernek valamely közlekedési eszköz fedélzetére történő beszerelése. (A szomszédos jogi irányelvvel) ellentétes a nemzeti bíróságok által meghatározott módon értelmezett olyan nemzeti szabályozás, amely a zeneművek nyilvánosságához közvetítése tekintetében a közlekedési eszközökben található hangberendezések meglétén alapuló megdönthető vélelmet állít fel.”

legyen tekinthető, nem beszélve arról, hogy a kép- és hangfelvételek készítése is kockázatot hordozhat.

Összefoglalva tehát, a nyilvánoselőadás-szerű felhasználásokat értékelő bírói gyakorlatban a határ mozog az infrastruktúra biztosítása és a felhasználás megvalósulása között, és az is bizonytalan, eseti mérlegelés kérdése, hogy hol van a de minimis nyilvánosság határa. Szerencsére a bevételszerző jelleg és a közönség fogékonysága a REHA Training-döntéssel kikopott a követelmények közül.

MŰSOROK (MÁSODLAGOS) NYILVÁNOSÁGHOZ KÖZVETÍTÉSE⁶³

E körbe tartoznak a legbonyolultabb ügyek, amelyek elbírálására az új nyilvánosság követelménye rányomja a bélyegét. Mivel az EUB szerint e követelmény nem érvényesül akkor, ha a sugárzott mű másodlagos nyilvánossághoz közvetítése eltérő technika alkalmazásával valósul meg, ezért az legalább aggálytalan, hogy ha egy, az elsődleges sugárzást végző szervezettől különböző szervezet másodlagosan egy bármely módon sugárzott műsort internet útján, (catchup TV) vagy bármely más, a sugárzás technológiájától különböző módon közvetít a nyilvánossághoz, az akkor is új, engedélyköteles felhasználás, ha bárki által fogható, tehát nem kódolt műsorokat érint, és az is közömbös, hogy a felhasználásnak van-e bevételszerző jellege.⁶⁴

Egyidejű továbbközvetítés

Az új nyilvánosság megkövetelése két felhasználás értékelése során járt tévedéssel. Az AKM/Zürsnet-ügyben, amely az osztrák törvény bizonyos szabad felhasználási (egyidejű továbbközvetítési) szabályait értékeli, nem is a rendelkező részt kell vizsgálni. Szabadon fogható, ORF közszolgálati műsorokról van szó, amelyeket az ügyben érdekelt műsorterjesztő, a Zürsnet egyidejűleg, változatlanul továbbközvetít. Az EUB a BUE-től gyökeresen eltérően értékeli az egyidejű, változatlan, csonkítatlan továbbközvetítést. „... az érintett jogok jogosultjai, amikor az ORF számára engedélyt adnak, tudomással bírnak arról, hogy az

⁶³ Az írás – terjedelmi okokból – nem elemzi valamennyi, e kategóriába sorolt EUB-döntést.

⁶⁴ ITV Broadcasting (ITV I) rendelkező rész: „a nyilvánossághoz közvetítés fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja a valamely földfelszíni televíziós adásba foglalt művek olyan továbbközvetítését, amelyet az eredeti műsorsugárzó szervezettől eltérő szervezet valósít meg, amely az előfizetők rendelkezésére e szervezet által bocsátott internetes adatfolyam útján történik, melynek során az előfizetők a fenti szervezet szerverére csatlakozva foghatják a továbbközvetítést, noha előfizetői az említett földfelszíni műsorsugárzás vételi területén találhatóak, és jogszerűen foghatják az adást televíziókészülékükön. A választ nem befolyásolja az a tény, hogy a továbbközvetítést, ahogyan a jelen alapeljárás tárgyát is, reklámok finanszírozzák, és ezért annak haszonszerző jellege van.” VCAST 47–50. bekezdés (az ügy valójában egy olyan szolgáltatást érintett, amellyel a műsorokról készíthető felhőben tárolt másolathoz jutott a szolgáltatás igénybe vevője, azonban az ennek a feltételét jelentő internetes nyilvánossághoz közvetítéshez nem kért engedélyt a szolgáltató).

*e szervezet által közvetített programok az ország területén tartózkodó valamennyi személy számára hozzáférhetőek. Amennyiben a védelem alatt álló művek kábelek segítségével történő továbbközvetítésére ... az ország területén belül kerül sor, és ahol az érintett személyeket ennélfogva a jogosultak figyelembe vették, amikor a nemzeti műsorszolgáltató szervezet számára az eredeti közvetítést engedélyezték, a nyilvánosság, amely számára a Zürs.net az említett műveket terjeszti, nem tekinthető új nyilvánosságnak. Következésképpen műsoroknak a ... továbbközvetítése ... nem minősül nyilvánossághoz közvetítésnek.*⁶⁵

Az EUB-nek, ha van is joga értelmezni a BUE-t, amelynek nem tagja (fogadjuk el adott-nak, hogy a BUE-t magába fogadó TRIPS-megállapodás értelmezése útján, amelynek tagja az EU, van ilyen joga), ez az értelmezés nem lehet contra legem. Az uniós bírósági értelmezés nem írhatja felül az autentikus nemzetközi egyezményértelmezést. Az egyidejű továbbközvetítés/tovább sugárzás megvalósulásának az egyetlen feltétele, hogy azt az elsődleges sugárzást megvalósító szervezettől különböző szervezet valósítsa meg. Az EUB azért kényszerült tévútra, mert a kábeles továbbközvetítést az AKM/Zürsnet-ügy idején szabályozó SatCab1-irányelv,⁶⁶ figyelemmel az uniós (akkor még közösségi) szabályozás szubszidiárius jellegére, csak „a határokon átlépő műholdas sugárzást, és más tagállamokból sugárzott műsorok egyidejű, változatlan vezetékes továbbközvetítését”⁶⁷ szabályozta.

Ennélfogva az egy tagállamon belüli továbbközvetítést kénytelen volt az EUB az Infosoc-irányelv 3. Cikke, tehát az általános nyilvánossághoz közvetítési jog alapján minősíteni. Mivel e körben a bíróság már belekormányozta magát az új nyilvánosság követelményének a kidolgozásába, és a vezetékes továbbközvetítés technológiája valóban különbözik a földfelszíni vagy műholdas elsődleges közvetítés technológiájától, csapdába esett.

A jogalkotóra várt a kiigazítás: a SatCab2-irányelv világosan tükrözteti a BUE 11 bis (1) (ii) pont követelményeit,⁶⁸ technológiasemleges a továbbközvetítés módjaira nézve, és ki mondja: „A tagállamok előírhatják, hogy a jelen fejezetben és a ... SatCab1-irányelv II. fejezetében megállapított szabályok alkalmazandók azokra a helyzetekre, amikor mind az eredeti közvetítésre, mind a továbbközvetítésre a területükön belül kerül sor.”⁶⁹ Ha tehát ma egy bárki által fogható, sugárzott műsor bármely technikával megvalósított egyidejű, változatlan, csonkítatlan továbbközvetítésének ügye kerül az EUB elé, az új jogalapot értelmezve dönthet a Zürsnet-döntéstől eltérően. Egy ilyen ügyben már a SatCab2-irányelvvel módosított SatCab1-irányelvet kell értelmeznie.

⁶⁵ AKM/Zürsnet-döntés, 28–30. bekezdés.

⁶⁶ 93/83/EGK-irányelv a műholdas műsorsugárzásra és a vezetékes továbbközvetítésre alkalmazandó egyes szerzői és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról.

⁶⁷ SatCab1, 5, és 33. preambulumbekkezdés.

⁶⁸ SatCab2. 2. Cikk.

⁶⁹ SatCab2. 7. Cikk.

Közvetlen betáplálás

A másik tévedés egy olyan új technológia alkalmazását érintette, amely korábban nem volt ismert. Ez a közvetlen betáplálás.⁷⁰ A hivatkozás jelzi, hogy ma már jogszabály rendelkezik erről a közvetítési technológiáról, természetesen a nyilvánossághoz közvetítésen mint felhasználási módon belül. Az EUB korábban az SBS-ügyben értékelte ezt a felhasználási módot. Mivel a közvetlen betáplálás első lépésével az elsődleges „nyilvánossághoz” közvetítő szervezet nem éri el a nyilvánosságot, hiszen „point to point” juttatja el a műsorhordozó jeleket a második közvetítési lépést megtevő műsorterjesztő(k)nek, az EUB oda jutott, hogy „nem végez ... nyilvánossághoz közvetítést az a rádió-, televíziószervezet, amely a műsorhordozó jeleket kizárólag a jelek elosztóihoz közvetíti anélkül, hogy e jelek e közvetítés során vagy alkalmával nyilvánosan hozzáférhetőek lennének, majd a műsorterjesztők az említett jeleket előfizetőkhez közvetítik, hogy azok megnézhesék e műsorokat, feltéve, hogy a szóban forgó elosztók eljárása nem minősül egyszerű technikai megoldásnak, aminek a vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata”.⁷¹ „... [A]z alapügyben csupán egyetlen ’nyilvánosságról’ van szó, amely az egyes műsorterjesztők előfizetőinek összességéből áll”.⁷² Ez akkor áll fenn – ez az esetek túlnyomó része – ha a műsorterjesztő az előfizetői díjat nem az esetleges technikai közreműködéséért, hanem a szóban forgó közvetítéshez és ennél fogva a védelemben részesülő művekhez való hozzáféréseért szedi be. Akkor lehet szó arról, hogy a műsorterjesztő mentesüljön az engedélykérés és jogdíjfizetés alól, ha a műsorterjesztői magatartás csupán egyszerű technikai közreműködés, amely biztosítja, illetve javítja az eredeti közvetítés vételét a vételi területen,⁷³ de ahhoz nem nélkülözhetetlen. Ilyenkor pedig az elsődleges nyilvánossághoz közvetítő köteles felhasználási engedélyt kérni és jogdíjat fizetni (a közvetlen betáplálás ellenére!).⁷⁴

Mivel nyilvánvaló, hogy a közvetlen betáplálásba olyan műsorok kerülnek, amelyeket az elsődleges „nyilvánossághoz” közvetítő a nyilvánossághoz eljuttatás szándékával készít és táplál be a műsorterjesztő műsorjelfogadó berendezésébe, és az is nyilvánvaló, hogy akként tesz szert kereskedelmi műsorszolgáltatás esetén reklámbevételre, közszolgálati műsor esetén költségvetési támogatásra, hogy a reklámok megrendelőinek, illetve a reklámozóknak vagy a támogatást nyújtó kormánynak vagy más szervnek azt kell megígérnie – ez ugyanis a média szolgáltatása – hogy a műsor eljut a közönséghez, valamint tevékenysége nélkülözhetetlen a védett tartalom érzékelhetővé tételéhez, a beavatkozása pedig a következmények tudatában tanúsított szándékos magatartás, ezért a szerzői jogi nyilvánossághoz közvetítési engedélyezés hatálya alól nem lehet kivenni az ilyen felhasználót. Ezt tükrözi a SatCab2-

⁷⁰ SatCab2-irányelv 2. Cikk 4. pont és 8. Cikk, Sztj 26§ (5a) bekezdés.

⁷¹ SBS-döntés, rendelkező rész némi, a megértést segítő leegyszerűsítéssel.

⁷² SBS-döntés, 29. bekezdés.

⁷³ SBS-döntés, 30, 31-es bekezdés.

⁷⁴ Ezt tükrözi az Sztj. 26. § (5a) bekezdés utolsó mondata.

irányelv is: „(20) A jogbiztonság biztosítása és a jogosultak magas szintű védelmének fenntartása érdekében helyénvaló arról rendelkezni, hogy amikor a műsorszolgáltató szervezetek a műsorhordozó jeleket közvetlen betáplálás révén csak a jelek elosztóihoz közvetítik, anélkül, hogy műsoraikat közvetlenül a nyilvánosság számára is közvetítenék, és a jelek elosztói továbbítják e műsorhordozó jeleket a felhasználóiknak, hogy a műsorokat nézhessék vagy hallgathassák, azt úgy kell tekinteni, hogy csak egyetlen nyilvánossághoz közvetítési cselekmény történik, amelyben mind a műsorszolgáltató szervezetek, mind a jelek elosztói részt vesznek saját hozzájárulásuk révén. Ezért mind a műsorszolgáltató szervezeteknek, mind a jelek elosztóinak engedélyt kell szerezniük a jogosultaktól az egyetlen nyilvánossághoz közvetítési cselekményhez való saját hozzájárulásukhoz.”⁷⁵

Műholdas programcsomag-terjesztés

Szembekerült az EUB az olyan műsorcsomagok terjesztésével (másodlagos nyilvánosság-hoz közvetítés), amelyeket a műsorterjesztő, rendszerint közreműködője⁷⁶ útján, állít össze. A különböző, az előfizetőknek kínált csomagokban vannak szabadon fogható és kódoltan eredeztetett műsorok is. A másodlagos közvetítés többféle platformon is történhet, mint ahogy a műsor rádió-, televíziószerző (műsorszolgáltató) által végzett eredeztetése is többféle lehet (földfelszíni, műholdas, vezetékes). Az Airfield-ügyben műhold útján eredeztetett műsorokból képzett csomagot kínál az Airfield Belgiumban. A műsorokat az előfizetők műholdas dekódoló segítségével érzékelhetik. Az ilyen szolgáltatót az EUB műholdas-programcsomag-szolgáltatónak hívja, a magyar médiajogban műsorterjesztőnek minősül. A kérdés az, hogy e szolgáltatáshoz szükséges-e szerzői jogi engedély, azaz végez-e a szolgáltató nyilvánossághoz közvetítést. A választ az EUB a SatCab1-irányelv 2. Cikk alapján adta meg. Engedélyköteles felhasználásról van szó, az engedélyt a műsorterjesztő köteles a jogosultaktól megszerezni, azonban a jogosultak adhatnak a műsorok eredeztetőjének is olyan engedélyt, amelynek hatálya kiterjed a műsorterjesztőre is. Ez csak akkor lehetséges, ha a műsorterjesztő nem ér el új nyilvánosságot a szolgáltatásával.⁷⁷ Más szóval, csak akkor mentesül a műsorterjesztő a külön engedélykérés alól, ha a műsor eredeztetőjével kötött felhasználási szerződés és az abban kialakított ár (díj) igazolhatóan lefedi a műsorterjesztő különböző országokban lakó előfizetőit is. Vagyis a műholdas sugárzás fogalmának értelmezésével kezelte az EUB ezt a kétszereplős felhasználást, ahol a második szereplő nem sugárzott, bárki által fogható műsor változatlan továbbközvetítője. A szóban forgó felhasználás sajátossága, hogy a műsorterjesztő különböző platformokon nyilvánossághoz közvetítést végez.

⁷⁵ L. továbbá SatCab2-irányelv 2. Cikk 4., 8. Cikk., Szjt. 26. § (5a) bekezdés.

⁷⁶ A médiajogban digitális műsorhordozó jelfolyamok esetén multiplex technikai szolgáltatónak hívják, 2007. évi LXXIV. törvény a műsorterjesztés és a digitális átállás szabályairól, 5. § 28., 29. pont.

⁷⁷ L. Airfield-döntés, rendelkező rész.

Az AKM (DTH műholdas programcsomagok)-ügy olyan esetet tárgyal, amikor egy műholdas programcsomag szolgáltatója (músorterjesztő) nem végez a vétel országában közvetítést, hanem maga vagy közreműködője a műholdas műsorok vételére alkalmas vevőberendezést (parabolaantenna) és dekódert bocsát csak az előfizető rendelkezésére – ez az ún. Direct to Home=DTH műholdas műsorterjesztés. Ilyenkor az előfizető a műsorhordozó jelet „közvetlenül” a műholdról veszi. A szerzői jogi engedélyt – az érintett műsorszolgáltató/rádió-, televíziószervezet részére adott engedélyhez hasonlóan – kizárólag abban a tagállamban kell beszerezni a bíróság álláspontja szerint, „amelyben a műsorhordozó jeleket a műholdra vezető közvetítési láncba juttatják”.⁷⁸ Egységes, kétszereplős nyilvánossághoz közvetítésnek tekinti az EUB a DTH műholdas műsorterjesztést, amelyben mindkét szereplőnek engedélyt kell kérni a felhasználásra akként, hogy a fórum alkalmazza a felhasználás helyének (országának) a fiktív, a jogbizonytalanság elkerülésére szolgáló, a SatCab1-irányelv 1. Cikk (2) bekezdés *b*) pontjában történő meghatározását.⁷⁹ Nem arról van azonban szó, hogy ne történne felhasználás a vétel országában, hanem arról, hogy a felhasználás fiktív helyének a meghatározásával hogyan egyszerűsíthető le a felhasználási engedély beszerzése.⁸⁰

E döntéseknek, amelyek a SatCab1-irányelv értelmezése körében helyezesek, az a summája, hogy a műholdas programcsomag szolgáltatója választhat olyan közvetítési technikát, amellyel elkerülheti, hogy a műhold footprintjében található vételi országok mindegyikében engedélyt kelljen kérnie a felhasználáshoz. Ebben az az elgondolkodtató, hogy a néző, a közönség tagja ugyanahhoz a műsorcsomaghoz juthat hozzá akár „közvetlen” műholdas vétellel, akár vezeték útján történő közvetítéssel. A „közvetlen” műholdas vétel esetén a jogosult (magyarán a helyi közös jogkezelő szervezet) a vétel helyén, ahol az előfizetők a műsort a műholdas programcsomag szolgáltatójának technikai közreműködője révén tudják csak érzékelni, megkerülhető. Az engedélynek és főképpen a fellövés országában kialakított árnak tükröznie kell(ene) a lehetséges műsorvétel mértékét, tulajdonképpen a szolgáltatással lefedett terület és közönség nagyságát. Ha igazolható, hogy a műsorterjesztő a vétel valamely országában új nyilvánosságot is elér, amelyre nem voltak tekintettel a felhasználási engedély megadásakor, szükséges a külön jogosítás azon a területen, ahol az új nyilvánosság követelménye megvalósul.

⁷⁸ AKM (DTH műholdas programcsomagok)-döntés rendelkező része némi leegyszerűsítéssel.

⁷⁹ SatCab1 Cikk (2) bekezdés *b*) pont: „A műholdas nyilvánossághoz közvetítésre csak abban a tagállamban kerül sor, ahol a műsorszolgáltató szervezet ellenőrzése és felelőssége mellett a műsorhordozó jeleket a műhold felé, majd onnan a Föld felé vezető megszakítatlan közvetítési láncba juttatják.” L. továbbá a (14)-es és 15-ös preambulumbekendést is.

⁸⁰ L. bővebben a theory” magyarázatára 2003-as Guide BC-11bis.4.- 11bis.10., különösen 11bis.8.

LEHÍVÁSRA HOZZÁFÉRHETŐVÉ TÉTEL

A lehívásra hozzáférhetővé tétel joga nem merül ki

A Renckhoff-döntésben az EUB leszögezte, hogy az, hogy korlátozás nélkül elérhető egy védett tartalom az interneten (egy honlapon), nem jelenti azt, hogy a lehívásra hozzáférhetővé tétel joga kimerült volna. A további internetes felhasználáshoz a jogosult engedélye szükséges, hacsak nem esik a felhasználás valamely szabad felhasználás hatálya alá.⁸¹ Itt nem volt szó több szereplőről. Több szereplő jogállását, azt, hogy melyikük magatartása felhasználás, akkor kell vizsgálni, ha szerepel az ügyben felelősségkorlátozás alá eső közvetítőszolgáltató vagy fájlserét lehetővé tevő fájlcsere-szolgáltató.

A peer to peer fájlcsere-szolgáltató nyilvánosságához közvetítést végez

A Ziggo (PirateBay)-ügyben a PirateBay fájlcsere-szolgáltató nyíltan jövedelemszerzési célú magatartását minősítette az EUB engedélyköteles nyilvánosságához közvetítésnek, alapvetően azért, mert a fájlcsereplatform szolgáltatójának a magatartása (a tartalom katalogizálása, rendszerezése és a keresés elősegítése) elengedhetetlen a fájlcsereben résztvevő által keresett védett tartalom megtalálásához és letöltéséhez (többszörözéséhez). Itt tehát tudatállapottól függetlenül megítélt felhasználásról van szó, annak ellenére, hogy a tényleges felhasználó a fájlcsereben részt vevő, a védett tartalmat nem magánmásolási célra letöltő és feltöltő személy.

Ez a megközelítés megmarad a Mircom-ügyben. A fájlcsere-szolgáltatást a bíróság nyilvánosságához közvetítésnek minősíti. Ennek nem akadálya az, hogy: *„[a] védelem alatt álló művet tartalmazó médiafájlnak egy peer-to-peer hálózat felhasználója által előzetesen letöltött szegmenseit töltik csupán fel az említett felhasználó végberendezéséről e hálózat más felhasználóinak ilyen berendezései felé, jóllehet e szegmensek önmagukban csak egy bizonyos letöltési aránytól kezdve használhatók. Nincs jelentősége annak a ténynek, hogy a BitTorrent kliens fájlmegosztó szoftver beállításai miatt e feltöltést e szoftver automatikusan indítja el, amikor azon felhasználó, akinek a végberendezéséről az említett feltöltésre sor kerül, úgy regisztrált e szolgáltatásra, hogy hozzájárult annak alkalmazásához, miután megfelelően tájékoztatták őt annak jellemzőiről.”*⁸²

⁸¹ Renckhoff-döntés, rendelkező rész: „a nyilvánosságához közvetítés fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az kiterjed a korábban valamely internetes oldalon a szerzői jogi jogosult engedélyével, a letöltést megakadályozó korlátozó intézkedés nélkül közzétett valamely fényképnek egy másik internetes oldalon való online elérhetővé tételére.”

⁸² Mircom-döntés, rendelkező rész 1. pont.

A letöltési linket biztosító fájlcsere-szolgáltató és a tartalommegosztó szolgáltató „felróhatósága”

Más a helyzet akkor, ha a fájlcsere-szolgáltató csupán letöltési hiperlinket biztosít a fájlcsere-rezhez. A Youtube/Elsevier összevont ügyben (az Elsevier lép fel a fájlcsere-szolgáltatóval szemben) „az üzemeltető az 'Uploaded' tárhely- és fájlmeosztó platformot tartja fenn. E platform ingyenes tárhelyet kínál valamennyi internethasználó számára bármilyen tartalmú fájlok feltöltésére (upload). ... A felhasználó által feltöltött fájl online elérhetővé tétele automatikusan, az üzemeltető általi előzetes megtekintés vagy ellenőrzés nélkül történik. Minden egyes feltöltött fájl esetében az üzemeltető automatikusan letöltési linket (download-link) hoz létre, amely lehetővé teszi az érintett fájlhoz való közvetlen hozzáférést, és e linket automatikusan közli a fájl feltöltő felhasználóval. Az üzemeltető a felületén tárolt fájlok tekintetében nem kínál sem tartalomjegyzéket, sem keresőfunkciót. A felhasználók ugyanakkor az interneten megoszthatják az üzemeltető által velük közölt letöltési linkeket, többek között blogokban, fórumokon vagy 'linkgyűjteményekben'. E gyűjtemények, amelyeket harmadik személyek kínálnak, indexálják e linkeket, információkat szolgáltatnak azon fájlok tartalmáról, amelyekre az említett linkek mutatnak, és így lehetővé teszik az internethasználók számára az általuk letölteni kívánt fájlok keresését. Ily módon más internethasználók hozzáférhetnek az üzemeltető platformján tárolt fájlokhoz.”⁸³

Az üzemeltető fájlcsereplatform-szolgáltató főszabályként nem végez nyilvánosságához közvetítést, de bizonyos tudatállapoti feltételek megléte esetén mégis.

E feltételek azonosak a tartalommegosztó szolgáltató magatartása jogi minősítésével a CDSM-irányelv hatálybalépése előtt, ezért ezt a két felhasználást közösen kell értékelni (Youtube/Elsevier összevont ügy).

Csak akkor végeznek ezek a szereplők nyilvánosságához közvetítést, ha tudomással bírnak a platformjaikra feltöltött tartalmakról, vagy azokat ellenőrzik. Más szóval a szerzői jogi jogsértésben való aktív közreműködés teszi felhasználóvá ezeket a „másodlagos” szereplőket (szolgáltatókat).

Az egyik ilyen eset, ha a szolgáltató tudomással bír a felhasználói által a platformjára feltöltött védett tartalom konkrét jogellenességéről, azaz szerzői jogi jogsértő jellegéről. Nem valósul meg a felhasználás a szolgáltató részéről, ha csupán arról van tudomása, hogy a szolgáltatását igénybe vevő szerzői jogot sérthet, azaz esetleg szerzői jogot sértő tartalmat tölt fel az e célból rendelkezésre bocsátott felületre, vagy ilyen adatállomány (fájl) továbbításához veszi igénybe a szolgáltatását. Konkrét jogsértésről való tudomásszerzés nélkül is felhasználóvá válik a szolgáltató, ha: „... *noha tudja vagy tudnia kellene, hogy általában véve a platformján keresztül annak felhasználói védett tartalmakat tesznek jogellenesen hozzáférhetővé a nyilvánosság számára – nem hajtja végre azon megfelelő műszaki intézkedéseket,*

⁸³ Youtube/Elsevier-döntés, 40–42. bekezdés.

*amelyek egy szokásos gondossággal eljáró gazdasági szereplőtől ebben a helyzetben elvárhatók annak érdekében, hogy hitelesen és hatékonyan lépjen fel a szerzői jogok e platformon való megsértése ellen.*⁸⁴ Végül megvalósul a nyilvánossághoz közvetítés, azaz a szolgáltató felhasználóvá válik, ha „részt vesz a jogellenesen nyilvánosságához közvetített, védelem alatt álló tartalom kiválasztásában, a platformján kifejezetten ilyen tartalmak jogellenes megosztására szolgáló eszközöket biztosít, vagy tudatosan elősegíti az ilyen megosztásokat, amit bizonyíthat az a körülmény, hogy a szolgáltató olyan üzleti modellt fogadott el, amely arra ösztönzi a szolgáltatását igénybe vevőket, hogy annak igénybe vételével jogellenesen védelem alatt álló tartalmakat közvetítsenek a szolgáltatást igénybe vevők a nyilvánosságához.”⁸⁵

Összességében tehát a nyilvánosságához közvetítésben (a védett tartalom elérésében) nélkülözhetetlen szereplők, a tartalmegosztó és a letöltési linket rendelkezésre bocsátó fájlcsere-szolgáltató felhasználóvá minősítése nem objektív alapú. Kell hozzá egy, hazai jogunkban nyugodtan felróhatóan nevezhető tudatállapot, amelyben a jogsértésben közreműködik a szóban forgó szereplő. Más szóval ezekben az üzleti modellekben tudatállapoti feltételhez van kötve, hogy a tényleges felhasználó (tartalmat feltöltő, fájlcsereben részt vevő személy) mellett a szolgáltató is engedélyköteles felhasználást valósít-e meg.

A wifiszolgáltató nem végez nyilvánosságához közvetítést, de érvényesíthetők vele szemben az objektív jogsértési szankciók

Másként tekint az EUB a wifiszolgáltatóra, amelynek a közreműködése adott esetben szintén szükséges a védett tartalom nyilvánosságához közvetítéséhez. A Mc Fadden-ügyben, amelynek a fő kérdése a közvetítőszolgáltatók felelősségkorlátozásának az értelmezése szerzői jogi jogsértés esetén, az EUB nem állapította meg a minden korlátozás nélkül igénybe vehető wifihozzáférést nyújtó szolgáltató teljes, pénzbeli szankcióval is járó felelősségét, tehát nem minősítette felhasználónak abban az esetben, ha a korlátozás nélküli wifihálózatot igénybevevő a hálózat útján jogsértést követett el. Pénzbeli igényt (kártérítés, gazdagodási igény) nem lehet érvényesíteni a wifiszolgáltatóval szemben – közben ne felejtjük, a tényleges jogsértő ismeretlen marad ilyen tényállás mellett – azonban a jogsértés megállapítása, az abbahagyásra, illetve eltiltásra kötelezés kérhető, és az eltiltást követően az eljárási költségek megfizetésére kötelezést is igényelhet a szerzői jog jogosultja. A wifiszolgáltató kötelezhető arra, hogy akadályozza meg, hogy harmadik személyek meghatározott védett tartalmat a wifihálózat útján elért fájlmosztó szolgáltatás keretében a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyenek, feltéve, hogy a wifiszolgáltató szabadon választhatja meg a szűrés érdekében megteendő műszaki intézkedéseket. A szűrésre akkor is köteles a wifiszolgáltató, ha a választása az internetkapcsolat jelszóvédelemmel való ellátására szűkíthető le, feltéve, hogy

⁸⁴ Youtube/Elsevier-döntés, rendelkező rész 1. pont.

⁸⁵ Youtube/Elsevier-döntés, rendelkező rész 1. pont.

az internetfelhasználóknak a kért jelszó megszerzéséhez fel kell fedniük a kilétüket, tehát nem cselekedhetnek névtelenül.⁸⁶

A wifiszolgáltató a bíróság álláspontja szerint nem egyszerűen az adatátvitel infrastruktúráját biztosítja. Ha ugyanis így lenne, akkor a magatartása nem minősülhetne felhasználásnak.

A tartalommegosztó szolgáltató jogállása a CDSM-irányelv 17. Cikk átültetése után

Érdeemes a Youtube/Elseviere-döntés ratio decidendi-jét összevetni a tartalommegosztó szolgáltatóknak a CDSM-irányelv 17. cikke szerinti jogállásával, amelyet már hazai jogunk is tartalmaz.⁸⁷ E szolgáltatók az adott helyzetben általában elvárható legnagyobb gondossági alapú felhasználási jogszerzési kötelezettség útján válnak közvetlen felhasználóvá, az engedélykérés és jogszerzés elmulasztása esetére pedig szintén az adott helyzetben általában elvárható legnagyobb gondossági alapú, az arányosság elve figyelembe vételével meghatározandó repertoár-⁸⁸ és egyedi tartalomszűrés (eltávolítás) kötelezettjévé, és ezáltal egy sajátosan korlátozott felelősséggel rendelkező szolgáltatóvá, felhasználóvá váltak.

Ha pedig összehasonlítjuk a CDSM 17. Cikk hatálybalépése előtti, a Youtube/Elsevier-döntéssel meghatározott és a CDSM 17. Cikk átültetése utáni helyzetet, tartalmilag nem látható számottevő különbség a szóban forgó szolgáltatók felhasználói jogállásának keletkezésében. Egyáltalán nincs például nagy különbség az általában elvárható legnagyobb gondossággal végzendő előzetes repertoárszűrés és a között, hogy akkor minősül felhasználónak a szolgáltató, ha „nem hajtja végre azon megfelelő műszaki intézkedéseket, amelyek egy szokásos gondossággal eljáró gazdasági szereplőtől ebben a helyzetben (a jogsértésről való konkrét tudomás nélkül, de a jogsértő tartalom közvetítésének potenciális lehetősége mellett) elvárhatók annak érdekében, hogy hitelesen és hatékonyan lépjen fel a szerzői jogok e platform való megsértése ellen.”⁸⁹ Tudott, hogy az elvárhatóság nyitott jogfogalom, ezért a bíróság azt esetről esetre mérlegelve szabadon tölti ki tartalommal, más szóval belső meggyőződése szerint határozza meg azt a mércét, amelyhez az ügyben tanúsított magatartást viszonyítja. Így aztán a gyakorlatban könnyen egészen közel kerülhet egymáshoz az adott helyzetben általában elvárhatóság, ami egyenlő a szokásos gondossággal eljáró gazdasági szereplőtől általában elvárhatósággal, és az általában elvárható legnagyobb gondosság mércéje.

Összefoglalva: a lehívásra hozzáférhetővé tétel esetében az uniós bíróság megközelítésének az a lényege, hogy olyan közvetítő szereplők is felhasználónak, tehát nyilvánossághoz

⁸⁶ Mc Fadden-döntés, rendelkező rész 5. és 6. pont.

⁸⁷ Sztj 57/A–57/H §.

⁸⁸ A repertoárszűrésre csak az olyan tartalommegosztó szolgáltatók kötelesek, amelyek szolgáltatása több, mint három éve érhető el a nyilvánosság számára az Európai Gazdasági Térség tagállamainak területén, és amelyeknek a 2003/361/EK bizottsági ajánlással összhangban kiszámított éves forgalma eléri a 10 millió eurót. [Sztj 57/F. § (1) bekezdés].

⁸⁹ Youtube/Elsevier, rendelkező rész 1. pont.

közvetítést végző személynek minősülnek, amelyek maguk nem végeznek védett tartalom-feltöltést, tehát „igazi felhasználást”, de a hozzáférhetővé tételben lényegesen, aktívan közreműködnek. E szereplők azonban „feltételes” felhasználók, e minősítésük tudatállapotuktól, felrőhatóságuktól függ. Ez a szerzői jogi dogmatika olyan jelentős módosulása a leírt esetekre nézve, ami nyugodtan tekinthető az internet szerzői jogra gyakorolt hatása eddig létrejött leglényegesebb elemének.⁹⁰

HIPERLINK-ELHELYEZÉS

Külön kérdés, hogy megvalósul-e engedélyhez kötött nyilvánossághoz közvetítés, ha a jogosult engedélye nélkül a védett tartalomra vezető linket (internetes hivatkozást) helyeznek el. Azt vizsgálta az Európai Bíróság, hogy a különböző linkelhelyezések minősülhetnek-e egyáltalán felhasználásnak. A különböző fajta internetes hivatkozások szerzői jogi minősítését az EUB előzetes döntésekben végezte el (felszíni link: Svensson, beágyazott link: BestWater, link általában: C More Entertainment). Ebben az ügyben a link minősítésére vonatkozó kérdést visszavonták.

Az EUB a jogszerűen, korlátozás nélkül lehívásra hozzáférhetővé tett tartalomra mutató link elhelyezését nem tekinti engedélyköteles felhasználásnak, mert a link alkalmazása útján nem jut el a mű vagy teljesítmény az eredetileg is elért nyilvánossághoz képest új nyilvánossághoz. Ezt a megközelítést ugyanakkor cáfolja a fent említett kiinduló Renkhoff-döntés, amelynek az a lényege, hogy a korlátozás nélkül az interneten hozzáférhető védett tartalom csak újabb engedéllyel tehető hozzáférhetővé más platformon/honlapon. Ha pedig ez így van, akkor mégsem szükséges az új nyilvánosság a nyilvánossághoz közvetítés megvalósulásához azonos közvetítési technika mellett sem, hiszen az eredeti honlapon is bárki hozzáfért a tartalomhoz.

Az EUB a jogszerűen, hatásos műszaki intézkedésnek a felhasználó számára történő előírása mellett hozzáférhetővé tett tartalomra mutató, a korlátozást figyelmen kívül hagyó (megkerülő) beágyazott link elhelyezését engedélyköteles nyilvánossághoz közvetítésnek tekinti (VG Bild-Kunst). Ebben az ügyben külön lehetne elemezni – e tanulmányban nincs rá mód – hogy mi lehet a jogalapja annak, hogy egy szerzői jogosult előírja a hatásos műszaki intézkedés alkalmazását a felhasználónak. A hatásos műszaki intézkedés (TPM) alkalmazása ugyanis nem vagyoni jog, sem az internetegyezmények, sem az Infosoc-irányelv nem ekként tételezi a TPM-et. Ennélfogva nincs, nem is lehet forgalomképessége (ugyanis

⁹⁰ Hasonló következtetésre jut *Grad-Gyenge Anikó*: (Alapjogi kérdések a DSM-irányelv 17. cikke kapcsán, *Fundamentum*, 26. évf. 3. sz., 2022, p. 43–55): „olyan megoldással él, amely a jog kizárólagos, abszolút jellegét jelentős mértékben erodálja azáltal, hogy szubjektív alapra helyezi a felelősséget, és végső soron a felhasználó technológiai eszközeire bízva a végfelhasználói jogkövetés kikényszerítését. A 17. cikk hatása a szerzői jog rendjére, Lábody Pétert idézve, a Richter-skála szerinti 9. fokozatú földrengéshez mérhető.” (p. 53.) Tehát ugyancsak így vélekedik *Lábody Péter*: Szerzői jogi „user-szabadságok” a globális tartalommosztó platformokon. In *Medias Res*, 2021. 1. sz., p. 103.

nem vagyontárgy). Hatásos műszaki intézkedést tehát csak a jogosult maga alkalmazhat, ha szoros dogmatikai rendben szemléljük ezt a jogintézményt. Hogy a kérdés ne maradjon nyitva, annyit meg lehet állapítani, hogy a felhasználási szerződésre is irányadó szerződési szabadság teheti lehetővé, hogy az engedélyezett felhasználási jog személyhez kötöttségének „biztosítékául” alkalmazzon a felhasználó TPM-et.

Ha a link jogsértően feltöltött tartalomra mutat, a link elhelyezője attól függően felel az engedély nélküli nyilvánosságához közvetítésért, hogy tudja vagy tudnia kellett-e arról, hogy jogsértően történt a védett tartalom feltöltése. Amennyiben nyereségszerzési (jövedelem-szerzési) céllal helyezi el a linket, a rosszhiszeműségét vélelmezni kell (GS Media-döntés).

A Filmspeler-ügyben hardverhez, multimédia-lejátszóhoz hozzáadott hiperlinkgyűjtemény elhelyezését kellett minősíteni. A hiperlinkek egy része jogsértő tartalomra vezetett. A bíróság nyilvánosságához közvetítésnek minősítette az olyan eszköz értékesítését, amelyre előzetesen interneten is elérhető kiegészítő modulokat telepített az értékesítő, amelyek a nyilvánosság számára szabadon hozzáférhető olyan weboldalakra mutató hiperlinkeket tartalmaznak, amelyeken jogsértéssel feltöltött védett tartalom található.

ÖSSZEFOGLALÁS

Összefoglalva immár a nyilvánosságához közvetítés valamennyi módjára (csoportjára) nézve az uniós bírói gyakorlatot, a következők állapíthatók meg. Az EUB megtartotta a szerzői jogi kizárólagos jog dogmatikai rendjét a nyilvánoselőadás-szerű és a műsorok közönséghez juttatását célzó nyilvánosságához közvetítési magatartásokra nézve. Ezekben az esetekben az új nyilvánosság nemzetközi egyezményes jogalap nélkül felállított követelményének az alkalmazása vezetett és vezethet a jövőben is meglepetésszerű eredményekhez. A nyilvánoselőadás-szerű felhasználások minősítésének külön Damokles kardja az ismeretlen határok között megvalósuló de minimis nyilvánosság. Az EUB a lehívásra hozzáférhetővé tétel és a jogsértő tartalomra vezető hiperlink elhelyezésének értékelése során egyes szereplőkre nézve megszüntette a nyilvánosságához közvetítési jog kizárólagos jellegéből adódó sajátosságait, tudatállapotí feltételt (sajátos felróhatóságot) vezetett be. Hasonló irányba lépett a CDSM 17. Cikk is. A jogszerűen feltöltött tartalomra vezető hiperlink-elhelyezésre vonatkozó döntés tartalmilag helyes,⁹¹ indokolása azonban éppenséggel az új nyilvánosság követelményének felállítása miatt téves. Sokkal inkább a korlátozás nélkül történő hozzáférhetővé tételhez adott korlátlan felhasználási engedély (felhasználási jog) értelmezése útján kellett volna eljutni ahhoz, hogy miért nem szükséges a jogosult engedélye az ilyen tartalomra vezető hiperlink elhelyezéséhez.⁹² A jogsértő tartalomra vezető hiperlink-elhelyezés

⁹¹ Nem lehet, és nem is szabad az internet egyik motorját jelentő hiperlink mellé szerzői jogi rendőrt állítani.

⁹² *Ficsor: Svensson...* i. m. (27).

esetén pedig részben célzatot (bevétel elérése), részben a célzattal megvalósultnak tekintett rosszhiszeműségi tudatállapotit feltételt vár el a bíróság ahhoz, hogy a hiperlink elhelyezője megvalósítsa a nyilvánosságához közvetítést. Ez a helyzetjelentés csak azt tudja megállapítani, hogy nagyon messze állunk a nyilvánosságához közvetítési jog egyszerű, könnyen követhető bírói értelmezésétől. Ez részben a technikailag valóban bonyolult és gyorsan változó, esetenként komplex szolgáltatásoknak, részben azonban egyezményes alappal nem alátámasztott jogértelmezésnek is betudható.